le

[illegible] të para

të Shqypnís.

Libri i parí

Shtampa e dytë

BKSH

Këndime

për

Shkollë të para

të Shqypnis.

Libri i parë

Shtampa e dytë

BKSH

ВКSH

Këndime të para.

BKSH

i

i, ii, i, ii, i,

u

u, iu, ui, u, iu,

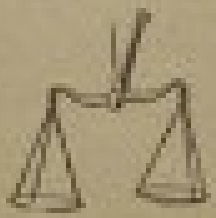

t

ti, tui, u tut, i tu ti,

j

ji, u ji, i ti ji, ju tu ti i

ju ji, u ji, u tut.

i

i, ii, i, ii, i.

u

u, ui, iu, u, iu.

t

tui, ti, i tu-ti, tu-tu, u tut, túit.

j

ji, ju tu-ti u-ji, i jú-ji, i tí-ji, ijt, tu-tju u-jit.

e, ë,

jë te u jë, i te të, te të,

e tu te, e ej te, të jë, te jet.

l

lu le, lu li, i li të, leu,

u le, le te, te li, lu lu,

ti jë lu le.

ll

llu llë, u llë, i të llë,

u llejt, lu llë.

e, ë

jé i te-ti, jet, e êj-te, je-te tej, e tu-te, te-jë, jet tu-tjé, e tu-ti u-ji, te-të, të tijt.

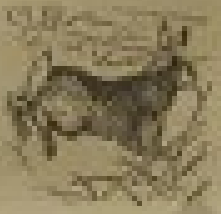

l

lu-te, te-li, lu-le, leu, i lé-ti, tu-li, u ul te-li, lê-te, lu-tu, u lut, u-le, u lut, i-le-ti, lí.

ll

u-lli, u-llijt, tu-llë, i ti-lli, llu-llë, tu-ll' e tel.

l

le, li je, lue lli lje le u

je, lu lë lu le, li le.

h

he lli, hoj t, le hi, hë te,

hi li, leh, hi ti jet.

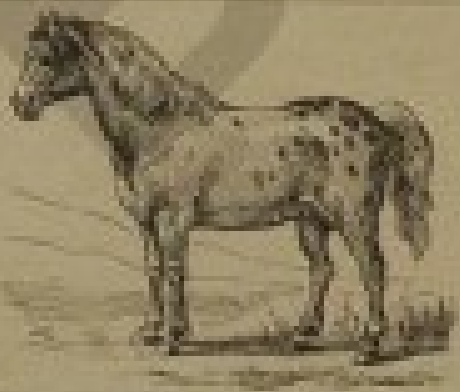

h

hi jë, hii jë, hë tij, he he,

b

bé, bje, u be-tu-e, bijt, bu-lë, bi-jë, tu-bë, bi-te, i bu-ti, bue-lli, be-li, bu-lu-e, bu-bë, bi-bë, bi-te, bi-ti.

h

hi-te, te-hi, u hu-tu-e, he-lli, teh, hi-tí, hejt, hú-ti, i hútit, hi-te te lu-let, hi-le, he-be, be-hi hú-ti.

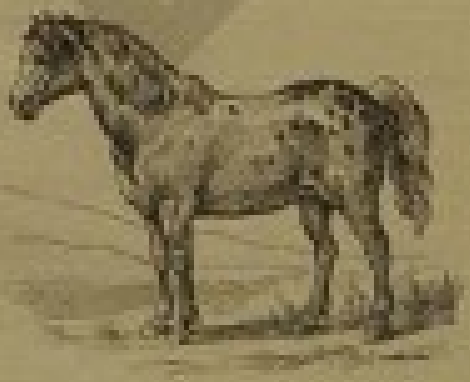

k

kû-ji, ki-ji i kë-tij, u ku-llu-e,

kë ti, kui llu, ku le të,
tul ku ket.

o

i jo ti, to k e ko llë, kü
lot ti, ko k e ku të ko
ko ti, ko je, ket.

a

i ja ti, la-la, i ku ka li, ku
loj u jë, e tu ti ko lla, aj
kaj kuil të ku të.

ku-llë, ku-le-të, kûjé? kë-tû, te-hi i kû-jit, kû i ké lu-let? i ki-te te he-bet.

o

buk o-ket, ko-je bu-ket, ti ké koll, tel i ho-llë, ko-ko-ti, kî-ji i jot, he-tó, bo-k' e bu-të, lo-to-te, u-ji lot.

a

bā-te ha-tá, ká-li ka-loj, la-la ká ba-ta, bo-lla ha, hú-ti ha-te kî-ja, ka-la-ja, la-ta e jo-te, ta-ka-ti, ta-lla-lli.

d

de di, da da, e da, a di kii ä
dat ta, di lli i trä llit, do to
de de la, tru da lli ä kot.

dh

e dhi e dhi jä, u dhu kii
tu la, to lla tu li dhät e
dhil, i dhu dhet dhi e dhul.
da la, a u lo dhe?

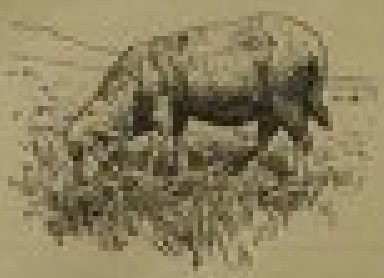

d

da-da, dé-ti, de-lja â e butë, di-ta, a-da, o-da, di-je, lla-bu-di, bu-dá-lli, du-lli-ja, di-t' e bu-të, hajt te da-ja, dja-lit i duel li-ja, a do-le o-det, kû i la du-jit?

dh

dha, dhi-ja, i dhe-ti, e-dhi, e-dhè, u lo-dha, e lo-dhi, dhe-të, dhí e dhe-të e-dha, a u lo-dhe? u-lu e-dhè ti, jé i idh-të, li-dhi te-jet, dhi-ja do e-dhat, të dhe-tat.

r

e ra, re ja, ru ju, hi ri ki
rë ki de ra, hi do rë të
ka kur, ri ki e ri hë, tje
ter a hë?

rr

te rri, ke rri, rri-te rre
tull e te rrit, dja ti i ur të
rri ra hat, dje rri hi kair,
rru dhi duert.

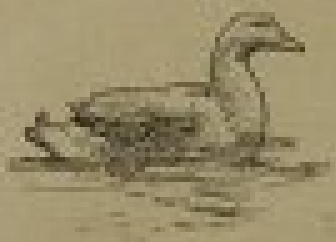

r

ra, re, ri, ro, ru, a-ra, é-ra, o-ra, u-ra, rá-ja, rē-ja, e re-ja, ro-ja, ru-ju, de-ra, do-ra, du-ro-te, ba-ri, ba-ro-ti, i lar-ti, i bar-dhi, ba-ba u-ro-te djelt, ká rá bó-rë, ri-ka ber-tet.

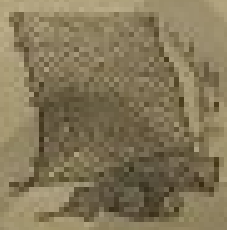

rr

a-rra, rre-ti, rri-ta, rro-tull, rru-dha, rru-dhet do-ra, rrie-lli del te dje-rri, rrū-ja, de-rri, rri ur-të, rrjedh u-ji te a-rra, a të rrëj-ti? rre-ti rri te u-ji, ja rrī-te rráll.

n

ne ni, nu ni, kuir t'ain ka

na na na e nu mi na kan

dha në dhun ti ja, e ti ni ri.

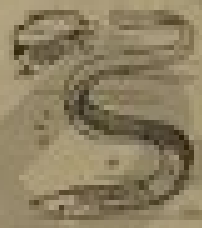

nj

nji la, u nji lli, nji tu

kah de ru, nji tii nji tet

nji kël.

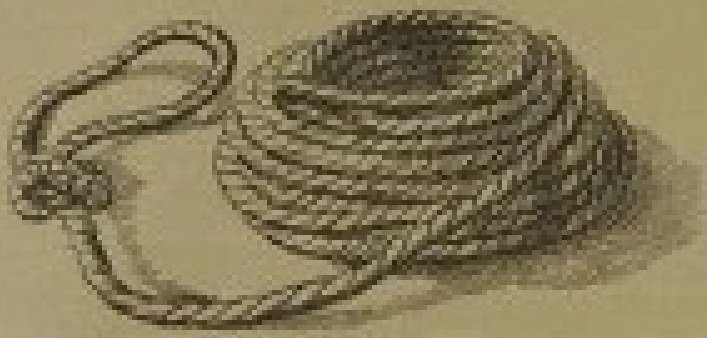

ll

na-na, nê-na, ni-na, ne-ni, nu-ni, nu-na, na-ta, ná-de, rri-ni, rrê-na, nie-ri, nu-ri, u-lli-ni, û-ni, u-ne, na dha na-na a-rra, a ke-ni û, në ná-dje di-het di-ta, rrê-na ã dhu-na e nie-rit, rú-ni kar-te-lat.

nj

nja-la, nji-tû, u-njî, nja-la e nji-la rrijn n'u-jë, nji rret nji-la, nji-tû n'at bo-kë, nji-tû je-ton nji nie-ri i ur-të, njê-ni ha njê-ni nji-non, i nje-ha dé-ri në nji.

m

mi mi, ku mi, mi kuc i mi

vë të ta në hir, di ta e mi

vë dim mi dje.

v

ve li, vi da mi, kii ve, vi

tem në ve ter, ju da va mjë

va dë të tam ve, ve tull

dar dhi.

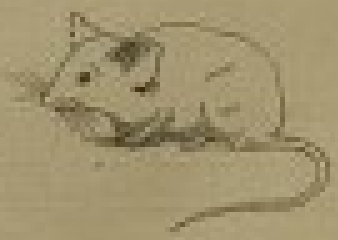

m

má-re, me-rre, mi-rë, mo-ri, mu-ri, u-mi-ni, rru-mi, nji dja-l' i njo-më, lam-tu mi-rë, nji-tu ma-lit, ká ma-rrë ma-lin, e merr mâ-lli, o mûj-ti me ur-tí, ma mo-re maj-mu-nin, kúr e mo-re?

v

va-la, ve-li, vo-li, vi-le, la-va, le-va, li-va-dhi, ja rri-ni vé-ra, te nji-kë-ta vá-na, du-ro-je lav-din e huej, mje-r' i vet-mi, vau ká rrje-dhë të ma-dhe, a-vi-tu në vo-ter, ve-ton mo-ti, â vé-rë.

y

i y-ti, i y-ni, ky-nie ri

a-yr-nek, e-da-bim-tym,

bar-ky-kut, dij-rij-be, e

dyl-dyt-dyt-dyt-i-nji-rë.

p

pe-di-mi, pa-ta-pa-ta-ni,

kap-nji-di-bar-në-dë-rë, la-

je-ka-pa-kun-e-dë-rës.

y

yl-be-ri, hý-lli, dý-lli, dyr-nja-ja, ty-mi i by-kut, a ké njy-e voe, i ly-ve dyert, i dhêm në ny-e, të-lye-ni, ja-në thy-e dyert, byl-by-li, my-ku, kan ber-ly-ket, i kúi â ky? i y-ti, a i y-ni, a ha byl-met?

p

pa-la, pe-la, pi-la, po-la, pu-la, lo-pa ly-pë bár, pe-li-mi â nji bi-më, pa-ta e pa-ta-mí, lo-pa páll, pu-pul pa-vo-det, pje-pen i pá pje-kun, u per-pojn per-pje-të.

c

ci ri ke ka, mi ca e da ci,
xe ke ku, cu nga, ce ki e vi
dhë nji ka rre çe rre cerr,
për a cuk?

ç

xe dhe, ça ka lli i mu
lli mit, ço ju ke ret, ça, pe
let rrij ne për më ne ta,
çi le de ren.

c

ca-pi, cé-na, ci-pi, co-pa, cu-ca, e cir-ka-ti cer-le-ku, mi-ca e da-ci rnejn te ko-te-ci, ci-lli ká mâ cé-në? kû â mâ ce-kë kû e-cë u-ji a kû rri a-mull? e da-va co-pa co-pa, ec o ca-mer-llok.

ç

ça-li, ço-pi, ço-ta, çu-pa ça-ka-lli i mu-lli-nit, çi-ka, ço-ba-ni me vi-ça, çil-ci i de-rës, u çil pá çile, ça-pi-ni â i vérdh, çu-d' e ma-dhe, ço-ban me çu-ka, çi-k' e çu-p' â nji.

g

qe mi, gi qe ri nje mē, ka ka

qer ton dja lin, hi qu nie

rit të heq.

g

qe ma ri ker tat, ruc ji qe

jen, qu ri qa ē, gi a le hat

qer gi li ai.

q

qa-rri, qe-rri, qo-rri, qê-ni, qy-qja, qie-lli, qor-ti-mi, ba-ba qor-ton dja-lin, qie-lli du-ket kuq, ke-p' e keqe, qê-ni qi le-hë nuk ha, i vojt pu-na huq, qe-pe pet-kun, kúr pi-qen pê-mët.

g

ga-la, la-ga, gu-ri, ri-gu, gel-qe-re, gi-ci-lo-het, go-ja llap e do-ra dap, go-gel, gi-ri i giet mi-nit, a m'a nep nji go-t' u-jë? i gia-ti, kerrç â go-ma-ri i vo-cerr.

gj

gje ti na ẓon he vet, ça i
per gje gji. gjip ta ti ä i
t'u kur, nji gjy de ku ku
rit, gjij gji i math.

s

si ta, sij ni i keq nuk ä
gjä, sa kat ä rit, pi së si
rra, ni su he vet, ardh ne
re sat, ry su nji he së.

gj

gja-ku, gje-li, do-gja, gji-moj mo-ti, gjy-te-ti i jo-në, gjýgj i mi-rë, gjur-ma e gje-lit, gje-je gjān qi pa-te, gjo-ja e a-tij gjue-ta-rit, u dorgj me gju-e, nji gjy-le he-ku-rit, gju-min e mi-rë, u gjy-gju-e.

s

sa-na, se-rja, si-ta, so-rra, su-ka, sy-ka, ni-su, ro-sa, ti-si, si-vjet kan ar-dhë ro-sa sá u-ji, sa-pu-ni më dogj syt, si-ta si-të mie-llin, si s sy-ne su-ken? as-se-si, rra-sa e sy-per, mos i fol keq as-kúi.

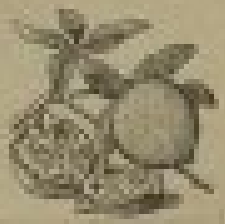

Sh

shi qa, mos shaj sho qin,
shum kush, shi i shii
shem, shi kjo ri din, ma-
ra ni sha nin, shy ta.

Xh

xoq i a qer, xa ni i xo tit, xi
mer bar dhi, ka xan ra hi-
jet, i xym ti, per xi je xir
den, xu ma re, ux da ja.

sh

sha-la, sho-sha, shi-ta, shu-li, shy-ta, sho-ta she-ti-të, bie-shin shí-na shum, me dá sha-pin e she-qe-rin, shi-je pet-kun me bru-shë, sher-ma-she-ku â njí bi-më, shum kush rrê-het në ket she-kull, shi-kjo vé-din.

z

za-na, zâ-ni, za-ga-ri, zo-gu, zé-lli, pa-za-ri, za-lli-na, az-ga-ni, i zo-ti i za-be-lit, i len uz-da-ja në zê-mer, i ko-qi â e ze-za e vé-dit, nie-ri i zy-mët, zu-ma-rja ká zâ-nin e bu-kur, lul-zoj za-ma-ku, u ze-zu-e.

zh

zha be a tā zhu tel, a zhy

e me zhi ri, a zhe le zhe

le, tel si zhi ra, mes lān

zher mē, zhy tu.

f

fe rra, fe si, u fu lla, ka raj

fi li lu fa te fa, fel me

zh

zha-bi-na, zhe-le, zha-va-ri, zhi-va, nji zha-bë dhi-jet, mos bâ-ni zhur-më, u zhy-e me zhí-ri, bazh-da-ri pe-shon, lot si zhi-va, kish pet-kun zhe-le zhe-le, e té-ri zhe-gu, u zhyt me zhe-le.

f

fa-ra, fé-rra, fi-ri, i for-ti, fu-rra, fý-lli, mos e fer-kó fy-tin, e fer-fu-lloj a-tje, tui fje-të muk fi-to-het

ar ti, fi lla sa e mi-rë ë

gjij sa e pu më, fy ti.

x

mes u rij duezh, kush

muh zën i rij muk zën

kurr; xi na ngë xeq le zij,

rrun za e za ma kut, m i

xe re mut.

xh

xha ma da ni, xhu xhi

gjâ, fi-ti-mi, fi-lle-sa, e dan fe-le fe-le, be-rre tu-fa tu-fa, fi-lloj me gu-fu-e ba-ri, far-ka-to-ri, far-kon.

x

xă-ja, rrun-xa, rrun-xa-ku, na xû-ni bó-ra, të xé-tit e vé-rës, si jé xi duersh, u rrë-xo-va ne-per rran-xa pé-mësh, gu-xó me da-lë, na xû-ni shiu, m'i xo-re mët, xé-ne le-pu-rin me qerr, a e xû-ne?

xh

xha-ko-ni, xhe-vá-pi, xhi, xhi-llo-

ma-xhuxh, hy-lli xhi-xhi-llon, xhe-pi si kall-xo-het kiii, xhi-xhi-la-ma-xa.

th

thi-ka, thim-thi, thu-pur e thi-të, mos thuaj-rri-ma, dë-li-ri thojt, thue ja fja-len e mi-rë gjith e ci-lit.

ja, xhur-di-ja, xho-ka, xhy-be, ha-xhi-ja, xhe-pi i xha-ma-da-nit, xhi-xhi-ba-no-zi, xhu-xhi-ma-xhu-xhi, a-xha, ha-xha-ri, xha-mi-ja, xhy-mer-ti, xhu-run-ti-ja, xhe-le-pi i be-rre-ve.

th

tha-na, the-pi, thim-thi, tho-ni, thu-pur, u thy-e, dja-thi, që-tha, gjith-kush, thu-pur e thye-me, ja-në thá tha-nat, thi-thi vi-çi, n-ri-thi çon to-ken per-pje-të, tha-nat e tha-çat, ther-mi-ja bu-ket, gjith i ei-lli jush tho-ni nji fja-lë.

mb, nd, ng.

da-llë ndy-shu u ndal

për mbi gemb të ma ndit,

la ngo-ni nget, mos ja

ndal ndi mon't a nde të-

mbe-tun ve e të vër-fë-nit.

bl, br, pl, pr, dr, tr.

bla-va, pre-va, tre-va, ple-

pi plak pak as-pak, blau

mb, nd, ng.

mba-the kë-pu-cen, mbe-ta, mbu-sha, mby-ta, ku-mbo-na, kâ-mba, nda-le sa-nda-llin te ndo-nji gûr, nder gjith së-nde nda-le vë-din, ndi-giò pri-nden t'a-nde, mbas-si e ha-te mbë dhâ-mbë, nga-lli-ca, ngerr-çi, shu-ngu-llo-te ma-li, la-ngo-ni nget mâ fort se le-pu-ri, jam ngu-t' e nge-la, i mi-ri nuk ngi-het kurr me di-je.

bl, br, pl, pr, dr, tr.

ble-ta, ble-ri-mi, blo-va, u-fu-lla à bâ blu-dë, bra-va pâ çile, bri-ta, bro-ho-ri-ja, bru-sha, breu, pla-ngu, ple-pi, plo-ri,

li-bra plot, bri-më bret-ha-cash, i bu-ti i-ra dra-nda-fi-lles.

fl, fr, ft, ftl.

fla-ha, fle-hu, flu-tur, erdh fro-ri e pe-më-ra fto-të i ra frū-thi, frij-më më fldad i lit.

plu-mbi, pu-pla, sy-pri, prī-ja prênd-vé-ra á plot me dreth-za, dry-ni i tri-nês, prû ni drû prei prozh-mit, e preu me pluer, e trê-mi dra-ngu, a jé trim?

fl, fr, ft, ffl.

fla-ka-da-ni, flo-ri-ni, flu-tu-ra, fle-ta, fli-ta, fra-ti, frê-ni, fro-ri, frû-thi, frŷ-ma, frŷ-te ê-rê ne-per fra-nji ja, fto-ni u mbush me lu-le, ftu-ja e ftu-ja-ku, frŷ-ni nji ffad i á-mbel, a-fro-ju fto-nit, fri-ga, u fri-gu-e, sot á fto-ftê, ker si-ti fli-ta.

gl, gr, kl, kll, kr:

glo-gi, gli-qet, gri-ma, gru-ni, kla-ri, klliy-ci, kllu-ka, kre-hu per-di-të-me-kra-hen.

sh, shk, zg, zhg.

sha-ni, shje-pi, zgi-dhe-do-ren, zgë-dha-nji-shkaj-per-ri-di, shkje-va-shu-mdi-llin-e-zhgu-nit.

gl, gr, kl, kll, kr.

gli-qet e ká-mbê-ve, gro-pa, gru-ni, gri-ma, grê-thi, ha-gre-pi, o gra-ja, klé-ri, kllu-ka, gru-ni a mbu-shê me kllo-gjen, kra-pi, kan da-lê shum krep, je-na nder kre-xhem, kri-shi a nji bi-mê, tre-ti si kry-pa nd' u-jê, kro-jet e ma-lit, mos kru-ej kry-et, ka-cè gre-pen, gru-mbull kru-ndesh.

sk, shk, zg, zhg.

ska-ji, ska-mi, rri-sku, bri-sku, ske-le, sku-ta, skje-pi i zo-gut, shká-mbi, shko-pi, shko-lla, a ké shku-e nê shko-llê? kan da-lê pje-shkat, a shky-e sku-ndí-lli i zhgu-nit, zgo-dha dý pje-shka tê bu-ku-ra, zgie-dha e qé-ve, shkon di-ten tui xa-nê skor-ta, mos i zhgul lu-let, shká-mbi i dé-tit çon shku-mê.

sq, shq, zgj.

sqa pi, shqy pe, zgjo ni, a
fle shqypi? I'le ta i ku pri
zgjo nit, nji lë ku rë shqa
rrit, u shqim per sqep.

sp, shp, zl, zhl.

spe ri, spe li, spil ca, zl'u
ku re je shpir tin t'mul, u
zbe prei fri gut, e zhbi ma
prei a ndaj, ic më shpejt.

sq, shq, zgj.

sqa-pi, sqo-lli, sqe-le, sqep, si rri sqût, brisq-rrues, shqy-pja na shqy-mi pu-lat, giu-ha shqy-pe, a flet shqyp? lë-ku-ra e shqa-rrit à e bu-kur, mull-za per sqi-lë, zgjo-ni u mbush me ble-të, u zgjà te-per, si vo-në u zgjo-ve, e zgju-moj per dhu-ni, shkur-to-je shko-pin, shki-n'e shkjà.

sp, shp, zb, zhb.

spa-ta, spe-ci, spo-li, mos qit spil-ca, ço-ja rru-spat re-shpe-rit, ngu-le me spil-ca, e-ja e shkoj-më te shpi-ja, shper-là-je me shpû-zë, spi ku, shpi-ku, e zbu-ku-ro-va li-brin, per-se u zbe-ve, e zhbi-ni prei a-ndej, shka à bà nuk zhbà-het.

st, sht, zd, zhd.

sti na, shtë za, zdat ku,
u zhdesh pse kush, kush
që sti së shoqin është për
t'u që sti së ajo vetë.

ngl, ngll, ngr, mbr, mdr.

hi ngli zi, ti ngli mi, hi
ngllon ka ti, i ngrë ti aj,
ka ngri du kam e mbra
më.

st, sht, zd, zhd.

sta-ni, stê-ja, sti, na, sto-ni, i shta-ti, e shter-ngo-va shte-gu, shto-gu, shtu-pa, zdat-ku, mos u zhdesh pet-kash, ha-pi gi-shtat, pu-shka-li-qe shto-gut, mos ec zda-thun se thé-re kà-mbësh, u zhduk si rë-ja, i vû-na go-zhden de-rës.

ngl, ngll, ngr, mbr, ndr.

hi-ngli-zi, u hê-ngle-ti-se, më ti-ngllon ve-shi, kà-li hi-ngllon, ci-nga-rja ti-ngllon, kà ngrî a-kull, ngrë-he të ngra-tin per kra-hit, e mo-ra ngryk, mbrà-mja e mi-rë, buk mbrû-me, kush vjen mbra-pa nesh? ht-ni mbre-ndë, mà së mbra-mit, e mbry-dha ha-gre-pin me kà-mbë, gjith-mo-në mbroth.

str, shtr, zdr, zhdr.

straj ca, stre ha, shtra ti,
shtre pi i dja thit, shtry
dhe në ma shtra pë, zdry
pi prei ma lit, e ka mbë
lu e zdra la, zhdu ka prei
këndej.

skr, shkr, skll.

skrapi thi, skrepi thi, i
shkre ti, shkre pi, shkri

str, shtr, zdr, zhdr.

stra-pa-ca, straj-ca, stre-ha, stro-kull, stru-ka, shtra-ti, shtre-pi, shtri-ga, shtro-ja, shtru-nga, shtry-dha, zdra-ma, zdro-mi, zdry-pa, zdruk-thi, stru-ket nen strem, mos rri nen stre-hë, shtry-dhi të-shat, zhdry-je de-ren, zhdri-vi-llo-ju nji gri-më, na-stra-din ho-xha, nji ma-shtra-pë u-jë, zdryp prei kā-lit, ndi-gjó mje-shtrin e mje-shtren.

skr, shkr, skll.

skrop-thi skrrā-ja, i shkre-ti, shkri-mi, e shkrī-na, i shkro-va nji le-trë, ká rá në skllop, mos i skllo-çit të mba-thu-nat.

mi, u shkrina, shkro-va, e shkrre-va, shllo-pi, shllo-i-te, shllu-ha.

pshit, shndr.

pshto-va, mes u pshtet, shndrij je ar-ken, shndri-ti-ha-ma, mes i pshtje-llo-ti-krat, ka pshti shndri-të-ma-lu-le.

e shkrre-va per to-kë, kan da-lë skllu-ka, mos u shkrryej në plu-hun, bu-kur-shkro-ja, u bã shkrum.

psht, shndr.

pshti-mi, pshte-ta, pshto-va, pshty-ma, pshto-lla pet-kat, mos i pshtje-llô li-brat, i pshtoj do-ret, shndrŷ-na ar-ken, po shndri-të si die-lli, shka shndri-të në mal? ndrŷej e shndryej u çart ar-ka.

Ll, ll

Ll ka shkoj n'Liqen. Ll du më të. Ll
njit Ur ti ja bën nie rin t'ur të. Ll ku
lu rm Ll di në, Ur bi në ja ne gjy ti të.

Vv, Vv

Ve në Vi lond Ve rri i fra tit Va la e
di tit Va su e Vuk sa mi Vi ra ësht e
ri të Ve shë Vra ha se rt.

Xx, Yy, Zz, Jj

Xh e të kë ënjë Xe ja e bë kue me Za
ge rajt Ze gu i be rës Zë ni i Ze tit Ja
de fu shndri të Ja di ja Ja na ti i Jy
be rit Ji mer bar dhi Ju dri ma Jha

u, U.

Ur-ti-ja âsht mâ e mi-rë se gjâ-ja. — U ri-thi çon dhé per-pje-të. — Uj-ka âsht êm vllá mâ i vo-gli. — U-le kr̈yet se ha-së në trá; do me thâ-në se kush madh-shto-het nji kob e gjën. — Uj-ku âsht nji bi-sh'e e-ger.

v, V.

Vi-jo-sa âsht nji lum qi der-dhet nen Vë-lo-në. — Un er-dha prei Vra-ket. — Vë-në-shta ká rrush plot. — Va-sa âsht nji fë-mij i ur-të. — Vë-n'ja më-nden kën-di-mit e kë me kë-n' i lum. — Vé-ra na pjek pë-mët e drith-nat.

z, Z.

Za-dri-ma âsht nji fu-shë. — Zâ-ni i Zo-tit. — Ze-fi e Zy-be-ri shkoj-në ba-shkë. — U-ne shko-va në Zojz. — Zo-gu flu-tu-ron. — Zo-gu e Ze-ka ja-në vlla-zen. — Ze-nji-ni qi nuk nep â si lo-pa shter-pë. — Zaj-mi e Za-go-lli ja-në dý dyer të mëdha-ja. — Zha-kën-ku. — Zha-va-ri. — Zhe-la-ní.

nu ri. Kha lja ku

x, l.

Lbo ti a një ka tund Lau në asht një
tum e Li çka një mal Ka e zë Ll
de sa, Ll muc, Ll dum bur g ja në gjy ly
te. L se e Ls man ësht një i mon

c, l.

li në e li na ja në të mi rë. ka ni e le ni
ja në ëlla xen li ri ke ku le pa e ma dhe
të rën fy tin. Lir ka e u jit. Li shin prei
ta nga dit a prei lu rrnjsh të per.

ç, f.

fe dra ni. fun fe bu. fe pi e je dri hut.

o, O.

Ó-ra e nie-rit âsht ndi-ma e Zo-tit. — Or-va-tu me vij-të per vet-vé-di per at-dhé t' ând. — O-pa-ngat ja-në nji fa-rë mba-thet. — Os-ma-ni pa non mi-rë. — O-bo-rri â mbu-shë me bó-rë. — Ob-ro-ku i ty-ne.

c, C.

Ci-ni ká xâ-në mâ mi-rë se të gjith. — Co-pa duket e ma-dhe në do-rë të sho-qit. — Ci-ri-ko-kat ja-në më-su-e në ko-pshtë. — Cir-ka cir-ka u-ji shpon gu-rin. — Ci-lli âsht mâ i mi-rë? — Ca-fi âsht i vllaj i Ca-nit. — Cú-be âsht nji pu-shk' e vo-glë. — Ü mbë-hu-e Cu-ngu-li.

ç, Ç.

Çu-dí-tem prei te-jet. — Ça-pi-ni âsht i vér-dhë. —

ţe ţi ţu ţa ja gjyl pa nm ţi ta ţi ja e
ţi tu ku rrjn mi rë ţaţ ţe ti.

gj. ţj. ţj.

ţja ve çi, ţja nje lla, ţpu shi e ţja dri
ja në ka tu nde ţja ei, ţja spri, ţje ga, ţja
ni ja, ţem si gja e ţje mi na ja në dyaj
na ţji ni, ţje ni, ţje ka ja në nji ë mm,
ţje ţi ka kat.

s, ŝ.

Ŝi ma i Ŝi me nit. Ma ka e Ŝe ke ti rrjn
ka shkë Ŝe ti mi e Ŝy tej ma ni ja në
a lla zn. Spi çi Ŝe pa çi Shkë dra. Shkre
ti, Sha ta, She shi, Shtë di ja.

Ça-pe-le ju tho-në bret-ko-ca-ve. — Çi-le de-ren. — Ça-ka-llirreh he-ku-rin. — Cou në kâ-mbë. — Çi-kë do me thâ-në vaj-zë. — Çér-dhe byl-by-lash.

g, G.

Ga-bi-mi qi bâ-bet të më-son per njï tje-trë he-rë. — Ga-brie-li ju fal Zo-jës së bé-kuo-me. — Vllaut t'êm i tho-në Ga-sper. — Ga-ci âsht i mi-rë. — Go-cë do me thû-në vaj-zë. — Go-di-ti flo-ket. — Go-j' e â-mblë. — Gje-li ko-kot. — Gjo-ni e Gjy-stja ja-në vllá e mo-trë. — Gjâ-ja qi fi-to-het keq shkon huq. — Gji-ni e Gjo-ka ja-në të mi-rë.

s, S.

Si-lja e Si-mo-ni ja-në njï shpi-jet. — S ngi-het me gjâ sá i-ri-qi me-dhé. — Spi-çi â në breg të dë-tit. — Sie-llu prei Zo-tit. — Si jé me shë-ndet? Si ké ndje-hë? — Sŷ-ni i lig shef keq gjith-mo-në. — Shko-te kah Sha-la e Sho-shi. — Shpa-ta e Skan-der-be-gut.

i, j, J, J.

Ishu lli. Ishin prri. Iba llgit. Iri gi-
thi. Ishte di-ta e shë. Ja ze-jti. Ja ni-na
nsht nji ejzy-tet i shpyp-nis ju ka ni-shtë
nji ka-tund.

k, K.

Ke-la, Ki-ni, Ke-li ja në nji shpi-jet.
Ku-ti, Kel-më-ndi, Ka-stra-ti, Kra-ja,
Kri-ja, Ka-va-ja, Ke-ni-a. Ku-le-nja,
Kall-më-ti ja ni-vi-nde-t'i-ma.

t, T.

Ti-lja e-ke-xja ja në-më-tra. Je-ja e
Ju-shi ja në-i lla-xon. Trup-shi, Je-pla-

i, j, I, J.

I-ri-qi nuk rri në plis, por në fé-rrë se në fé-rrë. — I-shte dja-l' i ur-të. — I ka hî le-pu-ri në bark. — Ja-sha-ri âsht i vo-gel. — Je-ta e nie-rit â si dé-ti me ta-lla-ze. — Je-na në Ju-ban. — Di-ten e shë Ju-ze-fit e të shë Já-kut.

k, K.

Kû ké kë-në sot? — Kam kë-në në shko-llë me Ke-lin. — Ká-lit të ni-rë shtoi ta-gjin. — Ká çu-e Ki-ri e ká ma-rrë fu-shen. — Ka-ta e Ku-sha. — Kul-she-dra â nji gjâ e tri-llue-me. — Kan ar-dhë prei Kel-më-ndlit.

t, T.

Te-fa âsht prei Tro-sha-nit. — Ti-lja âsht nji vaj-z' e mi-rë. — Te-me-li i shpis du-het i fórt. Ty-mi na bâ-ni më kjá. — Té-sha shko-llet. —

na, Je-nu-të-ja-në-ma-të-Enth-prei-Jri-shtet-Ihe-thi-i-Iha-lës-Thu-ml-i-i-pat-ke-nit-Iha-çi-a-nji-baj-rah-i-Të-kës

f, F.

Ta-ndi-i-madh-i-Ta-ndi-i-ve-gel-Je-ja-e-je-në-Ira-nja-e-Ti-li-pi-Ti-lpa-i-Ja-ti-mju-ja-në-prei-He-të-Ti-ra, Ti-la-të-

g, G.

Ger-je-xi-është-një-i-shtë-Hash-shkon-në-Gja-ke-Ge-ri-mi-e-Gu-si-mi-Gel-za-e-Ge-rre-të, Gja-ja-e-ma-dh-ja-në-ka-te-mal-ri-jet-

h, H.

Ha-na-e-mba-rë-Je-tri, Hë-lë, Ha-le-ka-

T'a kall-xo-va pu-nen si du-het me e bū. — Tru-pi i nie-rit ká gjym-ty-rë shum. — Thue-ja gjith kúi fja-len e mi-rë. — Tha-nat nuk pi-qen të tā-na. — Thim-thi i ble-tës.

f, F.

Fi-llò di-ten mi-rë tui lu-të Zo-tin. — Fë-mi-ja é mi-rë janë she-ndi i prinë-ve. — Fa-lja fa-jin tjer-ve se kë-shtù të fa-lë Zo-ti tý. — Fri-ga e Ten-zot fi-lli-mi i di-jes. — Fjá-la e â-mblë then të fór-tin. — Fol pak e ve-shtò shum.

q, Q.

Qel-za e Qe-rre-ti ja-në ka-tu-nde mal-ei-jet. — Që-ni kû ha le-hë. — Qi-tja nder mênd. — Qe po kë-ndon qy-qja. — Qet gu-rin e nshe-hë do-ren. — Qa-fa âsht nen go-jë me ngia-të fja-la me da-lë. — Qy-pi i vo-jit.

p, P.

Pu-nò e lut Zo-tin. — Pje-tri nuk idh-no-het

Ta te ai, Ta ta shi, Tri nde, Tri nda shi,
Tri ka, Tri ta ja në i mua gjindsh Una
per Ti ja Tre rend. Ti shu lli, Ta ai ra mi,
e Te shja ja në a fr.

l. B.

Ber di en, Bet to ja, Bu sha ti, Bur ru lle shi,
Ba ba, Bl ne shti ja ni ka te nde a fer Shta
dret. Bre gu i Bur mës. Be ri sha, Ber dhe të

r. R.

Rur je ge jen. Ra ma e Re zhe pi han. Ra
ma zan. Rrin ai e Rrje lli ki ja në. Rre
ka ështi e ni çem. Rri ne. Rrë shqi.
Rren zat e Shte dres.

kurr. — Pi-ra-na ásht a-fer Pez-re-ndit. — Pál Pe-pa e Prê-ndush Prê-la ja-nê ku-shrtj. — Po vjen Prênd-vé-ra. — Plu-mbi ásht i rû-ndê. — Pu-si ká shte-rrê. — Pri-ndja mu-ndo-hen per ţú. — Pri-te vé-din mos me gu-bu-e nê fja-lë.

b, B.

Bâu mi-r' e gjëj keq. — Ble-ta ßu-tu-ron nder lu-le. — Bâ-na më shku-e në Ber-di-e'o në Bel-to-jë. — Ba-ba i mi-rë shter-ngon fë-mijt e vet. — Be-sa e nie-rit do të jët he-ku-rit. — Bâu ndé-rë në daç me gje-të ndé-rë. — U-ra e Bú-nës. — Bal-tja ásht prei Bre-gut të Bú-nës.

r, R.

Ra-na ásht e i-më. — Rë-sa ásht e ke-qe. — Ro-sat ja-në ri-ka t'e-gra. — Ro-ja du-het nder gjith së-nde. — Rri-tu i ur-të. — Rre-sa bân shum pu-në. — Kû â Rren-ei? — Rrí-lli ju bûn keq bak-tí-ve. — Rro-ma ásht kry-et e kë-shtë-ni-mit.

l, L

La xir, Lec, Lic, Lo re, Lusk, Lipe, Luk,
Luke ja në i mna ma shkuajsh Le ze, Li
ze, Le ni, Li ni, Lu le ja në i mna fi
mnash Le shi, Lu pi. Ma ra i ngre

d, D

Di ni isht nji lum i math Du shi,
Dush ma ni, Dardha, Durr i Dajci, Del
li ni sht, Di dra, Del ri ma ja në ni nde
Mqyre në jet Dhel pen e nje bri Dhen i Rij

h, H

Hi luk e Hi le ja në nji Ha ra në e Hoj da

l, L.

La-ma â mbu-shë me gru-në. — Lu-let e ko-pshtit. — Li-ri-mi â mã se u-shqi-mi. — Lu-shi âsht dja-l' i mi-rë. — Lo-pa páll. — Lej-le-ku bá-ni çér-dhen e vet. — Lla-ra e uq-ve ká ma-rrë fu-shen. — Lla-bu-dra âsht nji bí-më. — Lla-ci bún gel-qe-re. — Lle-shi â mã i mi-rë se Ze-ka. — Llo-çi m'i ndyn pet-kat. — Llë-shi i Zi.

d, D.

Du-rò shum. — Du-rue-sí shel-bue-si. — Dri-ta e die-llit. — Desht me ju a-vi-të u-jit e rá mbré-ndë. — Drí-shti bje qe-pë. — Dú-ŋje sho-çi shoj-në — Da-shtë-ni-ja me sho-kë â pu-na mã e mi-rë. — Dhá-mbi kúr çar-tet dhêmb. — Dhí-më krê-jet. — Dhel-pua hã-ngri pu-lat. — Dhênt ku-llo-sin.

h, H.

Hín në shko-llë. — Hu-mboj to-ka e rá mbre-

ri ja në prri Ha sit Ha pa de ren Hy se në
Ha ru sha Hi ni He ti, Haj mu ti

a, . A

. A da mi . A dem . A ja . A të the në . A ge?
A ji të . A ge sti ni? . A prri pa e gu xit . Ha
mi ti . A mu ri ha

m, . M

. Mal ca ja . Ma dhe . Mer ku ri, Mer di ta,
Ma ti ej, Ma ja, Ma ne sa, Mu ze ge ja
ja në ri nde i e ne Mar rë ka, Me si,
Më shtu Ha, Mi le ti ja në ka tu mb

n, . N

. Ni ka, Ne shi, Ni ke lë . Aden, Nde ri, Nde

ndë. — Hy-pa ma-je ma-lit. — Hu-pi si kry-pa nd'u-jë. — Hu-ndë gia-ti. — Hī-thi djeg do-ren. — Ha-sa në Hot-nja-në. — Ho-llim i madh.

a, A.

A ké xû-në me shkru-e? — A-na e ma-lit. — A-ra âsht pu-nu-e mi-rë. — A jé, si jé. — A-rrat i-shin kryu-ça. — At-dheu âsht vê-ndi kû ke-na lé.

m, M.

Ma-let e mal-ta ja-në mbu-shë me bó-rë. — Mi-lo-ti a në breg të Ma-tës. — Mxiu e Mi-li-skau ja-në dý ka-tu-nde Mal-ci-jet të Pu-kës. — Mí-ni ká bré ar-ken. — Ma-te mi-re ſja-len. — Mos fol pá ne-vo-jë.

n, N.

Ne-ser âsht fe-stë. — Në bájsh mi-re gjën mi-rë. — Ne-vo-ja nuk ká gjýgj. — Ni-su e

ju, Adv ka, Adhe thi ja në nji i men.
Adrru, Adhe ka Thi asht Ka ju dhë Ja
në nji en, Ja tri shtën. Ajëri ja do rem të
ver fe nit. Ajo tu për shku Mësh.

ë, Ë, ë, Ë.

Ël ka sa ni Ël bi e gru ni Ë gur ë i më
mu bjë gjë të mi re Ë Ëj ja e ma dhe.
Ë e mbas ja dës i ar të.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g,
gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj,
o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u,
v, x, xh, y, z, zh.

shko në shpí. — Ndigjò pri-nden t'a-nde në do me je-tu-e shum per-mbí dhé. — Ná dja e mi-rë. — Ne-pí arr-sy-e. — Ni-pa-shit t'o-në. — Nji-la Bú-net. — Njaj qi nuk xën shko-llë jet si berr. — Njé-na do-rë lán tje-tren, e të dy-ja láj-në fa-qet. — Nji-tu ka-dál per shka-llësh.

e, E, ë, Ë.

É-ra e mi-rë. — E di kush jé. — E ni të un. — E mba-ro-va pu-nen. — E-ja shpejt. — E-dhi shkon mbas dhi-jet. — E-dhè ti jé si aj. — E-pi të vor-fë-nit e Zo-ti të nep tý. — E Éj-tja e ma-dhe.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F,
G, Gj, H, I, J, K, L, Ll,
M, N, Nj, O, P, Q, R, Rr,
S, Sh, T, Th, U, V, X, Xh,
Y, Z, Zh.

1.

Ja-ri ësht i fort. Le-shi ësht i ka-të
fje-thi a i lit. Të-ni ësht i ho-llë. Bu-
ri ësht i mja-më. Ka-na ësht e thi-
të. Ka-mbë ësht i shkrit. Dja-thi
ësht i ngrit. Tha-mi ësht i shndrit-
shëm. Dru-ri ësht i tërr-shëm. Bi-
ra ësht e bar-dhë.

A, B, C, Ç, D, Dh, Ë, E, F,

G, Gj, H, I, J, K, L, Ll, M,

N, Nj, O, P, Q, R, Rr, S, Sh,

T, Th, U, V, X, Xh, Y, Z, Zh.

1.

Shko-lla-ri më-son fë-mijt. — Bul-ku pu-non to-ken. — Gjue-ta-ri vret le-pu-ra. — Kë-pu-ca-xhi-ja bân kë-pu-së. — Shkar-pa-xhi-ja ar-non shkar-pat. — Ká-li çon ba-rren. — Qél ngre-hin qe-rrin e par-me-ndën. — Mi-ca ndje-kë shpín. — Që-ni ndje-kë të zo-në.

2.

Shi ri i ri. Shpe ndi flu ta ren. Ka m'e ri ki an. Ku ti shkon treh. Ju ri the bet me maj. Dru ja pri tit me spa ti, me sa ki i i me kme së. Te shi qi thet me ger sha ni. Tet ku qe pet me pi e gjigj pa në. Te ri shta flen ni djep. Ta mbi mie tit prei le pësh, prei de desh e prei dhish.

3.

Shpi ja asht e më ti e pa si i kthelt. Te rr ni asht i rrë mbj shem e ri ja asht e am të. Dru ni asht i tit e he ku ri i ra nde. Së ra asht e fu shtë e a ku ti i ngur të. Te që ni asht i madh e dë ti i hap të. Ka ra shndri të hyjt shi shi llaj në die. Ti shtet ren.

2.

Që-ni qi le-hë nuk ha. — Mos ja bân kûi se ťa bâj-në e ťa te-proj-në. — To-ka âsht flo-ri-nit per pun-to-rë; per pri-tue-su nuk qet gjā. — Rri me sho-kë ť ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ká të pa-guem. — Kû të hâsh bu-ken mos per-mbyz ku-pen. — Sá lu-le çi-lin nuk li-dhin. — Kush flēn me qen ço-het me ple-shtu.

3.

Që-ni le-hë. — Za-ga-ri hu-ngron. — Mi-cu mja-gu-llon. — Ká-li hi-nglion. — Zo-gu pi-ngron. — Byl-by-li kë-ndon. — Trum-ca-ku ci-ja-të. — Lo-pa pâll. — Më-za-ti ber-ły-ket. — Uj-ku lu-ron. — De-lja ble-gron. — Pu-la ko-ko-ri-zë. — Gje-li bân ki-kii-kiii....

4.

Fë-mi-ja e ur-të ndi-gjon prindi e vet. — Ve-shet nâ-dje, la-het e kre-het. — Ju bje pet-ka-ve me bru-shë. — Bân gâ-di të-shat e shko-llës. — Ma-ndej ni-set e shkon ne shko-llë. — Vë-n'ja më-nden mi-rë kë-ndi-mit. — Mo-ti qi shkon sot, nuk vjen mâ. — Rri me sho-kë t' ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk kâ të pa-guem. — Te-pri-ja kâ mre-ku-llin.

5.

To-ka qet bi-më. — Drû-ja, ba-ri e gjith-shka mu-gu-llon prei to-ket tho-het bi-më. — Pë-mët qe-sin gjeth, la-le e pë-më. — Di-sâ qe-sin gjeth e la-le e nuk li-dhin pë-më. — Pë-ma kâ nran-xen, tru-pin e de-gël. — Nie-ri kâ nji korp e nji shpirt. — Kor-pi kâ kry-e, trup e gjym-ty-rë.

6.

Mā mi-rë me dij-të se me pa-së. — Kush s ká sho-kun pve-të shko-pin. — Tri-ni i mi-rë me sho-kë shum. — Kush s ká pu-le ha só-rrë. — Pe-shku prei kre-jet qel-bet. — Gjy-sa e dheut si vi-çi i Ndreut. — I vue-mi din shka âsht i më-sue-mi. — U dogj pla-ka të-mblit e i frŷ-ni ko-sit.

o o o

Këndime.

1. Zina.

Zina âsht nji vajzë e urtë; t' a njofunen nji herë gjithkush e do mirë. Zina e di shka âsht Zoti, i lutet për ditë e nuk do me e fye. Në shpitë nuk ndihet aspak e ju ndigjon të mëdhajve. Âsht e dashtun noo gjith kênd e nuk thotë kurr fjalë të keqe o rrêna. Baba e nâna lumnojn për vajzë qi kan.

2. Vajza e dhimshme.

Oh sá e mirë âsht Tilja! Për gjith të shtunde shkon e i çon buk Gjonit plak qi lypë në rrugë. Ne e dîlë ruem për të mesen e huenave qi bienë në sofer. Me tá plaku i lig, Tilja shkon me nânen e vet me e pá, e herë i çon buk, e herë ndo 'j gotë rakië. I shkreti plak e levdon e e uron. E pernjimênd Tilja kâ me pasë bekimin e Tenzot.

3. Bleta.

Nji ditë Lipi i thotë t' et: Babë, këqyre bleten; shka kâ qi sëllet sshtë tuj flutrue herë mbë nji lule, herë mbë ni tjetrë?

E baba i thâ: Punon morë bir; shkon tuj mbledhë dýllin me goditë shpiën, e njalten me nbajtë gjâllë zogut e veta kûr të vijn dimni. Bleta edhe na mëson

né. se duhet me punue, e me punue me kohë e me mëndue edhè për nesër.

Kúr ké gjá, e kúr teprija
T' tállë nder t' mira e t' hubitë
Mëndò mirë, se ndoshta 'j ditë
Ké me pasun shuns ngushtima.

4. Puna.

Bleta punon gjith diteu
Tuj rrnue me thimth nder lule.
E kësaj e asaj ja ngule
Me mbasë fushojt e vet.

Dierset non diell puntori
Kërrùt mbi punëtnd, me qé
E shprishë njat t' lausen dhé
Qi 'j dit' gjállin i qet.

Neper malluze t' dëlit
Siellet me bark' dëtori,
E mbas atij mùnd qi mori,
Ngarku' me gjá. pushon.

Në dét, mbi dhé, gjith kahna
Mùndit e punës fitimin,
E permbi djers' bekimin
I rendhi Zot e lëshon.

5. Lulet e pëmët.

Cini kishte në kopshtë nji pjeshkë.

Erdh prëndvéra e pjeshka u mbush me lule. Cinit i kënshin fort ato lule të bardha e të kuqe. Nji ditë vùni shkallen e hypi mbi pjeshkë e i mbledh gjith ato lule.

Erdh vêra. Cini prittë se po dalin pêmët, por pjeshka nuk kishte veç se gjeth.

— Kush do pêmë, nos të çarsin lulet.

Âsht nji kashtë e 'j kushtë: Nji spatë me nji të rânue pret nji qind lisa.

6. Vllau i dashtun.

Kelit i fali lala nji mollë të bukur. Sá shkoj në shpíë i tha Lânës, së motrës. „Qyr sá e bukur âsht kîjo mollë! Eja e t' a dâjmë bashkë." „Me kênë mâ e madhe, i tha e motra, kishin me e dá bashkë; por mbussi âsht aq e voglë, haja vetë." „Ani ça? tha Keli, t' a hânë bashkë, se më vjen mâ e mirë."

7. Fëmija i dëlirët.

Tefa ishte nji fëmijë i mbarshem fort. Petkat i kishte gjithmonë dëlirt, e ju hîte vetë me brushë. Nuk i shifej nji vikë ûndyret as në parzem as në prêhen; e nuk i ndyete kundrat me baltë nuj ngâ rrugës. Fuqet e duert i lâte per órë e i kishte gjithmonë dëlirt. Të vânë e doshin mirë ket fëmijë.

Nânes ju kënuqte zêmra kûr e shîfte. Kûr Tefa e merrte nëgrýk me atô duer të bardha e të dëlirta, i bâhej Nânës si me pasë në fyt nji kolanë floriuît.

8. Tenzot.

Uraten e ferishtave
Me ndie ne qiell t' a kûndo:
Na rrit nen hîje t' âude
Na ruej ti prâ, o Zot.

9. Zhárgoja.

Nji fëmijë qi s' po e permëndi, nuk dote kurr m' u lá as m' u krehë. E âma e rrahte per órë, e u mundote me e mësue. Ky fëmijë kúr hate, herë i hate haemat tepër të xeta, herë tepër të ftofta.

Bréte kocat. Thete me dhânshë artat e lejthijat.

Prandej i ishin çartë dhânavet e do i kishin rá; ishte i zbét, i qelbej frýma, flokët i kishte si harushë, faqen e duert plot me zdralë. Brézin e ngrehte zhurg per tokë, si me pasë bishtin per mbrapa.

I ndyhej gjithkáj, e as nji fëmijë s' dote me i ndéjë afër.

10. Molla e çartun.

Nji fëmijës i ánhe nji shpórtë molla aq të kuqe e të bukura sá me i hángrë me sy.

Por nji nder ato molla ishte e çartun.

I kishin pasë thânë, se nji mollë e çartun mbaston me prishë të thána. Por aj fëmija me mëndë të vet, kujtote se gjith ato molla të shëndoshta do t' a shëndoshin edhé atë qi ishte çartë.

I vûe prá të thna buzkës. Mbas dý javësh nuer me i xjerrë: por i gjet kalbë të thna.

Atëherë i tha i ati: Këqyr, morë bir, si nji mollë e kalbtë kâ çartë gjith këto molla. Xën prá e mbâje mênd, se mbaston nji shok i keq me çartë sá e sá të mirë.

11. Sahati.

Gjyshit ja kândte fort sahatin e ja lypte vá prá t' et. Baba i dha fjalen, se do t' i blêj nji sahat në kjofë se del mâ i pari nder shokë në shkollë.

Gjushi u vûe gjith sá mujti me xânë sá mâ mirë, e në mbarim të shkollve, kûr erdh koha e provëve, Gjushi duel mâ i pari nder të tânë.

Baba ja mbâjti fjalen, e i bleu nji sahat sermit të bukur fort; e mbi të kishte shkrue këto fjalë:

— Gjithmonë âsht koha me punue mbarë.

12. Ndima e Zotit per Fëmijë.

Këqyr si shkon klluka
Me zogj rrethue;
Janë të njoni' qi thue
Se nuk kan pshtim.

Por kûr shtergata
Zhgrehet per mbrëri,
O kûr skyferi
Vjen ftuturim,

Nget klluka e mjera.
Shtrihu krahë' e veta
E me nâ fleta
Mbëlon zogjt e rri.

Njashtu prej qiellet
Fëmijn i soditë.
E natë e ditë
Ruejt, o Zot, tâ.

13. Puna çon ũ.

Liza kishte ndêjë nji parudite me duer nd' ijë, pâ punue. Kûr erdh koha e njesditës e thirri nânës me hângrë, u ankoto se hacnat ishin zië keq, e hângri pâ knur farë shijimit. Mbas buket e âmza e çoj te kroni me lâ petkat.

Kûr ne e mbrâmje erdh në shpië i dha me hângrë shka kishte teprue në njesditë. „Oh sá mirë i paske goditë tesh!" i tha Liza s' âmës; por e âma ja priti: „A e di pse? pse mbasdite nuk ké ndêjë pâ punë, e puna të kâ çue ũ. Këto janë teprisat e bukës qi kena pasë shtrue në njesditë. Shife prâ se buken, qi na falë Zoti, n' a kânde kûr e fitojmë me mũnd; por kûr na shkon dita ndêjun, nuk dukes e shũshme.

14. Nji tábë lule.

— A t' i kânde koket, moj njome?

— Po, Zotni.

— Po të nap prá nji koke, por m' a nep njat tábë lule qi paske mbledhë.

— Më ndij, por nuk mfundem.

— Po të nap dý. A po m' a nep? Tri, kater . . . sá të duesh. A po m' a nep prá?

— Ket tábë lule e kam mbledhë me ja çue gjyshes, qi ká ênmin sot, e nuk e nap për gjith koket e të tânë botës.

— Të lumtë, e bardhi vajzë! Mbáj atá lule prá por eja se due me të falë nji grusht koke.

15. Trim e i mbarshem.

Dy fëmijë të voerrë ngitshin mbas fluturave bregut të viës. Tuj marrë mbrapa fluturat, ju avitne tepër bregut, e rúne nd' ujë. Të njerët fillueně me britë në kupë të gjellës e ishinë tuj u mbytë mbrênda.

Shum vetë u dyndne tuj ndie at brimë; por mbassá nuk dishin sot, ju dhimte vehtja, e s' guxoshinë me hî nd' ujë; e prandej fillueně edhë atá me britë.

E ndjeu at zhurmë Gjoni, nji bari berresh qi qilloj atý parí, e ngau me vrep, u desh me të shpéjtë, rá nd' ujë, e xuer ato dy fëmijë.

Ja mbërriní nh' at ças edhë baba i atyne fëmijve, e kúr pau se Gjoni i pështoj fëmijtë, xuer me i dhânë do pare për ket ndérë.

Por Gjoni nuk i desht, e moe me ndie se gjindja rrite tuj e levdue, iku e shkoj te berret e vetu.

16. Nádja.

Qe zhardhi drita:
Zogu po çohet,
E n' mâje t' gëmit
Rrin e shpuplohet;
Mandej prej shëndit,
Pâ hejtun' vëndit,
Zotit i këndon.

Prej zogut të vocrrë
Xën tine, o ênajë,
Zotit qi t' ruejti
Ndër' ne i pertrië.
Kshtû punen t' ânde
Gjith si t' a kânde —
Zoti e bekon.

17. Në pëndesë.

Shka kâ ajò vajzë qi âsht strukë te shkalla e zri tuj kjâ?

— Kjâu se nâna me naotra tjera kâ shkue me bûjtë te tez'a, e atê e kâ lânë në shpië.

— Po shka kâ bâ qyqja qi nuk e kan mazrë me vëdi?

— Shka kâ bâ? Ajò nuk ja vën mëndeu shkollës spak, e dëri tesh nuk kâ xânë kurgjâ.

Oh sâ mirë kishte me kënë me ja bâ njishtû gjith atyne qi nuk xehen për këndime.

18. Nji zog i mëçem.

Nji zotnî nkate në shpië nji gardalinë të bukur e aq të dashtun, qi nuk ju dâte kurr, e herë i vito në derë, e herë i këcente nlâ krye.

Nji ditë zotnija ishte tuj hângrë buk me do miq. Dera e kuhazit ishte çilë e zogu duel, e si u ndell nji herë rreth e rreth anës, shkoj e i ndêj nlâ krye të zot.

Mb' atë kohë të tânë ishin tuj pie. Zotnija çoj goten e vet plot me vênë, e zogu kêoj nlâ bazë të sajë, uli skjepin e e kërkoj vênen.

Nuk pëu veç se nji cirkë i shkretë: por me 'j herë e prishi, e këthej i dëjunë më kafaz.

Mbas disá ditsh, qëlloj prep Zotnija me do miq qi kishte thirrë në gostë, e u mundue nse i dhânë prep me pië vënë zogut. Por gardalina e kishte mbajtë mênd ça pat hjekë të paren herë; prandej iku e hîni në kafaz pá e kerkue mâ vênen.

Oh me kênë të tânë të mêçem si sjo gardalinë!

19. Nin'ja e drejtë.

„Eja ndhë të, Nine, nga" i thanë nji vajzës qi ishte tuj lë në shkollë, do shoqe tjera, qi ishin nablesdhë në fûnd të shkollës. „Kë mrdhë mbë kohë: eja se dîça duna me të kalxue; por me na dhânë fjalen se nuk i kalxon kerkûj."

„As nânës?"

— Jo moj, kerkûj.

„Lênje pra se s' due me e ndie: nânës i kalxoj gjithshka e nuk i mbahet kurrgjâ.

Nânës kalxoni gjithska, o fëmijë, e mos hâni kurr ndoj punë qi me ju mrdhë mârre me e ndie kush."

20. C dogj mîza.

„Nânë, nuk e kam thye une ket xhama: e si kam pasë me e thye, qi teh dy sahat jam tuj qepë njitû?"

Qishtû i tha Kusha nânës, qi kishte pasë ndie, se u thye nji xham, e hîni nd' odë me pa ç' u bâ.

Por mbas kîso fjalësh nâna u kujtue ndhë mâ mirë, e ja nguli syt së bijës e i tha: „Po pse po kuqe, pra? Të ké dashtë me më rrejtë e t' a shof rrênen në sy. Pse folë pá të thânë kush gjâ? Dîku të dogj

mëza. Ani prá sot s' kë me dalë nd' oborr me hujtë me shoqe."

As lotët, as të lutunat nuk mujtne me pështue Kushen.

21. Dy lundratarët.

Dy vetë mbájshin nji lundrë në nji lum qi kishte hâ një shumë. Njëni sish ishte i ri e i përrallun, tjetri plak e i mësuem gjith ndnersh për punë t' njit.

Nji ditë naj shkue neper një pâne prej së lergut se do të dalshin me lundrë nen nji vig. Ishte punë e vështirë, e duhej dije e zâmrë shumë.

Plaku e pau rreziku e i briti të madhe shoqit: „Or ti, këqyr se po ndóshë mb' at vig; vën'ja mënden mos të marrin rriedha mbë njën anë, se gradis."

„Shko moré," i tha i riu, „Sá nerës kênke; këtû e një kemi se si sjéllim lundren sá të doena."

„Jo, i tha plaku, mos ju dij njit; njikëtû fillon rreziku; si të marrin lundra këtû, njashtû shkon."

Fjalët e plakut ishin të mira e të mëçme fort, por aj djali nuk i xûni besë; shtini veshët në lesh e lëshoj lundren me shkue si desht vetë: i naârri! Sá mbërrini afër vigut e pau se nuk ishte nâ punë me ndalë lundren; e nuer rrjedha tepóshtë, permbysi lusdren, e djali u mbyt nd' një.

22. Nji kacidh.

„Moj bardhe" i tha nji dítë e âma së bíja „ç' e kë hâ kacidhin qi të ká âlë tezja?"

„Ja kam dhânë nji fëmijs së keq."

„A me e hâ së mirë?"

„Po, nânë: a nuk jenë të madhit Zot edhè zogjt?"

„Na, e gjithshka âsht në ket botë, jena të Tenzot. Zot' ynë na thotë n' Ungjill se nuk i tretë mëndjet as mâ i vogli zog."

„Âsi prâ, nânë, aj fëmijn i keq kishte xânë nji zog e dote me e çue me e shitë. Zogu bërtitte i ngrîtë sâ kû nâjte, u perpluste me ikë: por aj djali i kishte xânë skjepin mos me e lânë me bërtitë. E nuk drote se Zoti e ndiete zogun e shkretë, e do t' i epte ndeshkimin atij xëmrë-gurit.

„Zotit i shkon në vesh gjithnonë vajt i të shtenove, e ndeshkon të këqijtë. E shka bâne ti nji herë?"

„I dhaçë atij djalit kaciâhin me lëshue zogun. Me e pasë pâ, o Nânë, sâ fort u bâ në shênd i shtenui zog kûr i pështoj dorat, ishte gëzue edhè ti."

„Për njimênd ishe gëzue edhè mue, o m' a ké kënaqë sëmrën me ket punë qi ké bâ. I madhi Zot i këqyrë me dashtunië gjith sëndet qi ká krijue; e na tuj vasë knjdes per këto sëndë të nëdhá o të vogla qi të jenë, diftojnu se duem të madhin Zot.

23. Nji qortim.

Her' nab' nji hulë, her' nab' nji ţjetrë
Shkoste ĵ blet' tuj fluturue;
Kûr vjen Tilja e ju afrue
Por me nujt' me e xânun nb' ta.

Por sâ hulen' e perkitë,
Iku bleta per bavá
E kaaj' vajzës, qi desht me e ngá,
Muer e i bâni ket ankim:

„Qysh prej madjet po mundohem
Me shtue gjâm, me nbájtun shpiën;
Vên'ja mënden e çmiltien
Xûn prej nejet, e noos n' nga."

U topit prej ktvne fjulve
Tfilja e shkret' e ju kuq f' tvra;
E ç' a'her' u bë pasqyra
E gjith t' mirës me gjith çalltim.

24. Dy shpija.

Njêna ká mbrêndë nji zotní qi flën gjith dimnin; e në prendvérë kâr del me shetit kadó kadál, i vêhet mbrapa edhè shpija.

Tjetra ká mbrêndë nji zotní qi nuk shûfet, âsht e bardhë krejt e rrumbullake, pá dyer e pá pexhere; e i zoti, kâr do me dalë, dó të shpërthejnë muret.

25. Të vorfnit.

Në krye të nji rrugës ishin ndêjtë dy të vorfën, qi shtrishin doren ndër tarve me kujtue Zotin e me ju falë ndo j sênd.

Njêni ishte i verbtë, e tjetri i mattun kâmbësh, aq sá nuk mojte me qiudrue mbë ta.

Ky i shkjeptí i tha nji ditë atij shoqit të vet:

— Ti po e shef fort mirë se s' jena tuj fitue gjâ, pse pak kush del kêtú parí. A po ndien prá? Mue më punojn mirë sýt, e tý kâmbët: ta shtijnoë në punë ket gjâ sênd qi na ká mbetë e kush e di se ká me na dalë mirë. Ti më merr mue në krah, e une kam me të kalxue rrugen kah do të vena; e njishtú kena me kârkue vêndet ku nblidhet gjind mâ shum.

— Të lumtë goja, i tha tjetri, se mirë e ké mêndue s' e lânë pá e provue.

Me ket ndimë qi këto të shkretë i epshin shoqi shojt, dísh ju bâhej mâ e lehtë e vështirn qi kishin.

T' i ndimojnë prá shoqi shojt, e kena me punë fuqi mâ shum.

26. Hyjt.

Dielli. hâna e hŷjt shifen në qiell. Kâr shëndrit dielli? Kâr shëndrit hâna? Kâr duken hŷjt? Kâr shëndrit hâna, shifet edhë naten, por jo aq mirë si diten.

Hâna ndërron fëtyrë prôrë: hera hon' âsht rrumbullake e i thonë hânë plote; hera herë shifet voç gjŷsa; e disa herë duket si nji knesë o drapën. Hera herë nuk shifet aspak. Hâna lên e prëndôn.

Hŷjt nuk shifen diten, e prâ janë në qiell si hyjt e natës; por sa nuk mund t' i shofim prej diellit, qi lëshon dritë fort nâ shum se hŷjt. Hŷjt janë fort larg prej nesh, prandej duken të vogjel porsi shkëndija qi xhixhillojnë në qiell. A mund të njohen hŷjt?

27. Nji kashë e 'j lashë.

Këqyrë tokon nen kâmb' t' nija
Me nji fugë si tepeija,
Qi per dîrë ndërron vëend e natës;
Her' â gjŷsë, her' shifet plot,
Her' t' n'i dnoqit â në gjasë
Dëri sa nuk shifet dot.

28. Mos prek.

Âsht nji fëmijë qi do me prekë gjithshka, e then e çartë gjithshka përket.

Ka 'j herë e âma e merr me vëdi nder nâq; por gjith kŭj i vjen keq me ju hî nbrëndë aj fëmijë, pse e dijnë se para se m' u nisë aj fëmijë, nji rrëng do t' a bâjnë.

Në vênd se me ndejtë në karrig, sielkët neper odë, e me gjetë gjâ mbî tavolina, nuk i mbuston me e pâ me sŷ.

Çobet mâje gishtave, kacavirrot nerr ne dorë gjithshka, e ne e mbrâm ndo 'j sênd i bje në tokë.

At fëmijë kerkush nuk e do sfër tavolinës së vet, kû âtht ndo 'j sênd qi thehet; e nos nnjtt e funa me ja bjekë at ves, s' nnnd t' i shkojnë kâj mbrëndë se shoqet nuk e durojnë.

Dje njëna ja thu nder sŷ: Ejsa me më paë kâr të duesh, poe, pâsh kryet, nos e nxerr nâ me vêdi atë canërllokun t' ând; âsht i dashtun sâ të thuesh, por s' lên gjâ pâ thye.

Dŷ herë qi më kâ kënë në shpi, më kâ thye nji pasqyrë, nji saksi lulurit, e nji sahat.

Nâna e shkretë u kaq, e i vite turp me pasë nji fëmijë kaq të mbrapshtë; por e njera nuk kâ fuj.

Fajin e kâ fëmija vetë, qi s' i xôu shtati vênd kerkûnd, e per gjith ditë e bân nji të ré.

Duhet me i râ mbrapa fort këtij fëmijës, me e shtrngue e me e mësue me punue nâ më mênd, e sidomos me lânë vesin e keq qi kâ me prekë gjith shka.

29. Fëmija e Zogu.

Shka kô, zog, qi rri kaqi idhun
Mb' at kafaz e nuk go këndon?
— Jam ktû mbrendë si 'j qën i lidhun,
Prandej zêmra më boton.

Fort i bukur, fort i d' lirë
E Ky kafaz dikûr t' u duk:
— Se kam dijtë per kaq të vshtirë,
Kta hâ helm nâ shum se buk.

30. Rrica.

Fëmija tutës bâhet për gaz. si Toni qi ju dridh shtati, e s' guxon m' u ulë prej kariget pse pau nji mi nd' odë.

Po kësqyre pënsëri! Mini i shkretë, sá ndjen zhurmen, u mundue me pështitue vëdin, pá i bã fëmijës kurgjá; por fëmija mik prãu tuj kjá e tuj brinë në kopë të qiellës, si nse paskë marrë shpija zjerm.

Tosh kan me ardhë gjindja e kan me ju vûe gazin, pse këso punësh i bân shpesh aj djalë.

Tosh vonë nji këlysh ju vûe mbrapa me lucjtë me të; e aj prej friget u mundue me hypë mbë nji shkallë të keqe, qi ishte pshtetë nji murit. Por sá vûni kânben mbë shkallë të parë, muer mesi e ra mbë nji harthë, qi desht Zoti e s' kishte një shum sá m' u mbyrë.

Në mos e largoftë prej vëdit ket rricë, pós se kâ me e qestisë gjithkush, kâ me i ndodhë ndo 'j dâm i modh.

31. Mbramja.

Përmbrapa maltit
Dielli prëndoj,
Edhë 'j dit' jetet
Me të qe shkoj.

Kadâl prej fushet
Me dhí, me dhën
Tu' u njitë qobanî
Përpara i vën.

Tuj pallun loga
Per viç shpejton,
Berlyken mzetnit,
Delja blegron.

E bulku lodhshem
Prej mundit s' vet,
Zotit i falet
Për hue e shëndet.

32. Korpi i nierit.

Korpi i nierit ká shum gjymtyrë, rreshtue me bukurië. Në maje ká kryet qi pështetet mbë qafë. Anës përpara i thonë fyt.

Qafa e fyti njiten me trup. Anës përpara të trupit i thonë varzem; anës mbrapa, shpinë. Nen parzem âsht barku, e mbë dý anët andej e këndej janë ijtë.

Prej supave qi janë andej e këndej maje të trupit, dalin krahët, qi mbarojnë atý ku njiten me dorë.

Kryet, qafa, parzmi, supat, barku e shpina pshtoten mbë shalë o koshë e mbë kerçikë, e këta të tânë pështeten mbi kâmbë.

Nieri ká hûndë, e me hûndë merr ërë; ká sý e me sý shef' ká veshë, e me veshë ndien; ká gjuhë e qellzë, e me gjuhë e me qellzë ndien shijtnin e sêndeve: ká dej neper trup gjithkah e me ta ndien në të prekun.

Të marrunit ërë, të pámit, të ndiemit, shijtnit, e të prekunit janë nëe shiesë e nierit.

Nji i dekun nuk shef, nuk ndien, nuk ká të marrun ërë; nuk flet pse i mungon shpirti.

Prá shpirti e mba gjáll korpin t' onë.

Fëmijt' e mirë e kan shpirtin të bukur; e vocat e këqi e kan të ndyet e të përçudshem.

Të mundohemi prá me kênë gjithmonë të mirë e t' urtë.

33. Nji kushë e 'j lashë.

1. Kúr ja mbërrij nepër t' zbardhun të dritës, zogjt galdojn, suntorët siellen prej mejet e veç prinesë nuk më shef. Kush âsht?

2. Nji popull i shpejtë, pá kâmb' e pá gojë e qi merr hâjë gjith diten' e ndêrmc, ku rri?

34. Shpija.

Prej shkollet shkoj fill në shpië t' ême. Aty gjëj nânen, motrat e vëllaznit' e mi. qi gëzohen e kënaqen kûr më shofin me sy.

Kah mbrumja kthen prej punës edhè em atë, e me i dal perpara për me i kalxue se shka kam xânë në shkollë.

Êm atë e em' âmë janë të dashtunit prindt e mi: prej tyne me kam lé e i kam çilë syt. Atà mmdohen naf' e dítë për me më mbájtë, me më vesbë e me më rritë me gjith të mira: por edhè me kûr kam m' u bâ i madh. kam me punue për ta, e me ju bâ ndimë në pleqnië.

Fëmija ká përfim me e dasht e me e ndérue prinden e vet, e nos me ju prishë sëmuem kurr. Njaj fëmijë qi âllmon nânen e baben âsht fqezi.

Vëllan me motrë, e motra me vëllá do të duhen mirë, pse janë prej nji nânet e nji babet.

Fëmijt' e mirë gjithkush i do: edhè Zoti i bëkon: por të njerët fëmijt' e këqi!

35. Shpiës s' ême.

Nuk t' shâj se e vocrrë,
Duke nder tjera;
Nuk t' shâj se e njera
Jé pá lulzim.

Ngjat prindve t dashtunë
Me vëllá, me motrë
Ndéjun mb' nji votrë
Mb' ty gjëj pashim.

K'tu zëmra m' çilet
M' çilet' uzdaja.
Nder mure t' saja
Zëmra m' gazmon.

Për mue gjith tjerat
M' duket shkretië,
Jo njiket shpië
Zëmra s' mu ndrron.

36. Diten e ëmnit të nânës.

Nji ditë mjeshtri me fëmijë të shkollës ishte tuj lë në kattûnd, e Lipi i ishte rrusë mjeshtrit e s' prâte tuj i thânë:

— Të shkojmë në shpië, se âsht vonë.

— Kadâl se shkuemë kadâl.

Shka kë qi do me shpejtue kaq fort? e pveti mjeshtri.

Lipi uli sŷt e nuk bâni zâ; por Tefa, i vëllaj foli për të:

— Zotnë, sot nâna ka ditëen e ëmnit.

— Për fuqe të bardhë; njiuzûnd puskeni arrësye me shpejtue.

Puskeni fort në shpië. Kênka ëmni i nânës prâ.

— Lipi uli kryet.

— Shka ka me të falë sot nâna?

— Më ka porositë nji për kûndra, e sot ka me m' i dhân, ja priti Lipi me buzë në gaz.

— E ti ça do me i dhânë nânës për kët dhuntië?

— Nuk kam kurgjâ shka me i dhânë vetë, përgjegji Tefa.

— Si kurgjâ! ea do pak njî tûbë lule.

Lule kisha me i falë me gjith zêmrë, por nuk kena në kopshtë.

— Anà ureš eja me mue në shpië, e kazu me të mbledhë njî tûbë të bukur me ja falë nânës.

Lipi tuj këcye prej shëndit ju vûe mbrapa mjeshtrit, e me Tefen shkuene bashkë në shpië të tij.

Atŷ mjeshtri i çoj me 'j herë në kopshtë e me të shpejtë mblodh lulet nâ të bukura ja dha Lipit.

— E tesh padë si kë me i thânë nânës kûr t' i apsh lulet!

Lipi mbet e këqyrte Tefen, si me e pvetë.

Tefa aj vetë s' dijtë shka me thânë e këqyrte mjeshtrin.

— Mirë prâ, thu mjeshtri: tesh po të mësoj une se si me i thânë; por a thue kë me i mbajtë mênd do vjersha.

— Po, zoti mjeshter, i tha Lipi.

— Mba vesht, prâ, Kë me i thânë njishtu:

Dëten e ênnêt t' ênd, o nân' e dashtun
Njiket tûbë lule due me t' dhânë peshqesh:
Merri kto lule, o nânë; se jan' pasqyra
E nji t' madhes dashtnisë qi kë prej nesh.

Kjo boj' e kuqe t' a dëfton dashtninën.
Dashtnisën prap ëra t' a dëfton dahia.
Shpëshi kto gjeth kâ nji. lule per lule,
E zêmren' t' eme kë me e gjetë nder ta.

37. Diten e motmotit të ri.

Prindve.

Bab' e nânë — Zot, n' ké dhânë
Për me më rritë — Me më soditë
E ket ndérë — Përgjith herë
T' a nbsáj mênd — Për gjith vênd.
Shum vjet' tjera — Porsi véra.
Rujmi mue — Me n' shëndue.

38. Vëllaznit.

Porsi luleve të Prillit,
Qi shpërtlejnë e lulzojnë ngjet,
Ju bien rrezet e nji diellit
E nji tok' e vetme i qet.

Porsi humi tuj shpejtue
Val' mbas valet njitas shkon.
Porsi zogu tuj punue
Njëni tjetrit i ndihmon;

Qishtú, o vëllá, nb' ket shekull t' mbetun
Na jemi dy, por zêmra â nji;
Porsi n' qiell â 'j Zot i vetum
Nji do t' njehena mue e ti.

39. Ndigiesa.

Cinit ja kândte fort mollat. Nji ditë hini në kopshtë, e gjet shum kokrra për tokë, qi kishin rá prej pêmet.

Cïni u ul me i mbledhë, por mak e shtini nëgojë us nji, edhe pse ftonija tjerë i thoshin me i kërkue.

„Me hângrë këto molla," thotë me vëdi Cini. „më duhet me pasë fjalen e babës o të nënës; une s' e dij a janë pjekë edhè."

Fëmijt' i thoshin se janë pjekë, e nuk bâjnë keq.

Por Cini pergjegjte: „Ju prì po thoni se nuk është keq mos me i ndigjue babës e nënës, qi me kan thânë mos me i hângrë. Më mirë nuk hâ kurr pëmë, se mos me i ndigjue babës e nënës."

Sá shkote tuj mëndue Cini njishtû, ja nbërrini i àti e hini në kopshtë. Cini sá e gjau i ðuel përpara tuj ngá e i tha: „Babë, a më lên me e hângrë ndo nji këso mollash qi kan gjetë për tokë?"

„Jo bir," i tha i Àti; „ti e di se pëmët qi kan rá për tokë nuk hahen; mëndoni me kënë të çartuna, me të bâ keq, e edhè me të mbytë; por mbassi kë ndigjue, tesh po të nap une molla të mira qi hahen;" e këputi vetë prej pëmet do molla të bukura.

Cini u shëndue, e i rá mirë se ndigjoj, e mirë vesht edhè se duhet gjithmonë me ju ndigjue të parve.

40. Kânga e gjelit.

Kutund e mahallë!
Kikiki-riki
Erdh koha m' u njallë,
Vjen drita mbë nji.

Kush u' t' shtrenue mos t' ngelin,
Kikiki-rikí;
Mos shâni prì gjelin
Se ndihet me mëzi.

Veç t' mollnd' e të mbetun
Kukuku-ruku!
Mund t' ngiasin me fjetun
Gjith tjerët i çoj û.

Çou bûlk e zotënië
Kukuku-ruku!
Se motin qi â shkrië
Se gjëni më ju.

41. Biseda.

Kûr shifni gjind pi flasin me shoqi shojnë, mos bâni zhurmë e mos ju bini nder fjalë.

Bân'ju t' urtë, të ndilsbëm; e mbessë të mbarojn atà biseden e vet, atherë folni shka keni nevojë me folë.

S' duhet me çurtë kuvëndin e huej, tuj pvetë pá mâsë e pá vênd; duhet me i lânë tjerët të mbarojn fjalët e veta, përpara se me i pvetë na e me ju nisë pranve t' ona.

Kishte me bâ mirë nâna mos me ju dhânë kurgjâ n' i lypshi ndo 'j sênd kûr âsht xânë në punë të veta o tuj bisedue me kênd.

Mos folni vênd e pá vênd; gjoen'je mirë kohen me lypë shka doni, e keni me xjerrë nâ kollaj.

Mos ngarmi vesin e keq me folë per punë qi s' ju përkasin, e n' u përzië nder bisedë të huejs.

Prîtni me ju pvetë tjetër kush, e mbasandej folni me urtië e me zhdrivillim, por pá krênië.

Me folë âsht kollaj; por me folë mirë â vështir. Folni pak, e keni me gabue nâ pak.

Përpara se me folë mêndoni mirë shka doni me thânë, e si do të folni, mos me folë marrië e mos me ju çelë fjala mbrapshtë.

Këqyrni si flasin gjindja e urtë; mbân'je mênd mire, e kûr â nevoja me folë shkoni mbas tyne.

42. Kùkulla.

Tuj lujtun Mairuka me 'j kukull' me bojna,
Shum loj' e shum ojna po i dolshin proj sh.
E merrte me vêdi, t' a puhte e shterngote,
Gjith ditën i thote — „moj kukull', ç' jé ti"?

Por kuklla i përgjegjte, se fëmijve kurr loja
S' ju ngjatë, mb' sá gojuçju ndalet mb' nji cak.
Â shkruemun per lojna m'u ul' e m'u çue;
Djè pluse per muc-sot s' t' duhem' zspak.

43. Të mësuemit mbarë.

„Shkjò, morë bir," i thotë nji babë të biriz, „tý të vjen rëndë kûr të mësoj e të portoj; por t' a dijsh se per të mirë t' ânde e kam.

Eja me mue në kopshtë: a e shef njatë dardhë njatjè? Sá i ká pênxët, sá të bukura e sá t' ânbla! Por oja tesh këtû. Këqyre njatë dardhë tjetrë mb' atë skâj, sá të voerra e të këqija i bân dardhat."

„E shka do me thânë, babë, këjò punë?" i tha i biri.

„Do me thânë," ja priti i âti, se at dardhen e parë e kena punue, e kena kio e kena dëlirë. Këjò tjetra â rritë si ká dashtë vetë, pá i rí kush mbrapa. Njishtû edhè ti në dnç me ja vûe veshin qortimeve të narve ké m' u' rritë i mirë e i vlefshem; por në dnç me punue në vêdi ké me dalë për fnge të zezë.

Djali ju vûni mëndeu këtyne fjalve, e ç' atë ditë e mbrapa s' i muer për keq qortimet e të parve.

44. Çilja.

Çilja kà mbushë dymbëdhetë vjet e â bã si nji grue e mirë. Di me bã çurapë sè tjerat, por edhè dì me i arnue kûr shkyhen, xên me gjyrpnër gojcat e fanelave, e bân shputë. Masandej, kûr i del ngue, bân me gjvlpnër kuleta, lidhen, dorca e sà e sà shade tjera. Tesh dishka âsht tuj punue per prind të vet.

Kthen fasoleta, mësalla, riza, e di edhè me qendisë ênanën në të. Vetë i qepë këmishat e veta e petkat, e njet koneçe e sanbulla.

Këqyrë si punon nâna e gjyshja, e xên me bâ gryka e rreze, e edhè me qendisë.

Kûr vjen gruaja qi bân petkat, Çilja i xier teshat e pâ lâne, i njehë i përshkon e ja nep; mbasandej kûr i vijnë, prep i njehë a kan ardhë të tânë.

Kûr e âma bân ndo 'j petk të ri, o arnon nji sênd të vjetër Çilia rri e shikjon.

Me ndie palat tuj kokorizë, nget te furriku, mbledh vorst, e shtâ të xêta ja çon s' âmës.

Kûr shîn oden sherbëtorja, Çilja i ndimon me hjekë phuhunës, me rreshtue karrigat e me vûe gjithshka në vênd të vet.

Shkon gjith kanë t' a çojnë nâna me këqyrë ndo 'j punë; ndimon n' a veshë vëllaznit e vogrrë; ka 'j herë shkon edhè në dugnjë me xânë nse njofitë teshat e sà bâjnë, e me njehë parvet.

Disà herë e âma ja lên në dorë asajë tefterin e i thotë me shkrue mbsë të sêndet qi blehen e me vue hesâp; e Çilos i vjen mirë se i duket se âsht bâ e zoja me mbajtë shpitën.

45. Puna.

Thnegla t' pámen lerg agimin
Shkon nder lan' e neper fusha.
Kreth e rreth kërkon ushqimin;
Deri nata t' vin kërkon.

Marimanga tuj u ubsheluan
Nder gardhîqe e neper gëndra,
Tuj lëshue pëj e liq t' pánjehun
Deri nata t' vin punon.

Mb' buz' t' nji strehet o u' kulm t' shpiës,
Kri dallëndysha tuj punue,
Tuj godit' rri qerdhen' tëmijs;
Deri nata t' vin punon.

O ju thnegla qi kërkoni,
O dallëndyshë, o marimange,
Punen' t' uej jo mos e lëshoni —
Se kjo vajz me ju punon.

46. Shkolla.

1.

Une shkoj në shkollë. Në shkollë xã me këndue, me shkrue, me bã hesãp, e shum sënde tjera. Mos me xâne jes si shtâzë.

Për me xânë duhen libra.

Líbrat janë prej letret. Letra bâhet me zhele.

Líbrat kan shum fletë. Gjith e eila fletë ká dý faqe. Gjith e eila faqe ká numrin e vet. Mbë nji faqe ká shum rreshta. Rreshtat kan fjalët, se e eila fjalë ká bashkëzu, e bashkëzu shkrojta.

Lĩbri kà bâllin kũ shkruhet ônni i tij — Âsht pĕrkrejca ku rreshtohen sĕndet qi permĕnden mb' ntĩ liber. Bâllĩ, mâ tĕ shumen e herĕs, âsht faqja e parë e librit: pĕrkrejca, mâ tĕ shumen, vehet në fund; por ndo 'j herë vehet edhè në fillim.

Me e ruejtë librin mâ mirë, shtibet në kartoç, e në shpinë i vĕhet lĕkurë o bezo, e mbë tĕ shkruhet me shkrojla arlt ônni i librit.

Me pré faqet e réja të librit, nasr nji thikë kocit o drûnit.

Me shkrue në duhen pĕndë, divit, letrë, libra e ijera.

2.

Kà gjith farë divitash. Une e kam nadĕmit, me anë per pluhun, é me gyp per pĕndo. Diviti âsht si nji nas kũ qitet shtupa e mereqepit. Kà edhè divita pà shtupë, por janë me rrezik m' u derdhë mereqepi e me të ndye petkat e libnat.

Pluhuni vien me rérrë shkrimin. Në vênd të pluhunit perdoret edhè letra thithë.

Në gyp vë pĕnden, por s' kam me e lâu kurr pĕnden me nsaje pĕrpjetë, pse nsundet me më hué dora e m' u thérë, jo me në xjerrë sŷt.

Mundet njeri me shkrue edhè me lapsë. Lapsa prehet me brisk. Shĕjet e lapsës hiqen me tnî buket o me rriska gonet.

Me e njye tepër pĕnden në mereqep, lëshon pikën e ndyen letren. Mos me e térrë shkrimin me pluhun o me letrë thithë e me e mbyllë librin, ndyhet shkrimi. Shĕjet e mereqepit hiqen tuj i krue me brisk.

Kam me ja vûe nĕnden mos me ndye letren me mereqep, as gishtat as petkat. Nuk kam me i lëpî me

ginhë pikat e mereqepit, pse bân keq e âsht gjë e ndyetë.

Une kam dishë kurtelu. Kam letrë orinbe për me shkrue letra. Letrat qi shkruhen mbyllen në zarf. Ká zarfa qi kan methin me gomë: laget e mbyllet. Por kam pá me mbyllë letra me leskru brumit e dýll të kuq. Leskru e brumit laget me pshtymë; e dyllí i kuq shkrihet në flakë të qirit. Me mxëxë (mbyrë) i vêhet shëji dýllit të kuq.

Unëza kâ do shkrojka o fagure, qi lên mbë dýll të kuq kûr rraset mbë të.

Letrës i bâhen vizat me rrigë drûnit o bekurit e me lapsë. Në vênd të këtyne vizave vendosohet edhè nenviza. Por me kênë letra e trashë nenviza nuk shifet.

Mos me i marrë âra letrat prej tavollnet, ju vêhet sypri udo j sênd i rëndë.

Une letrat e librat i ruej në qârtë, e qâten e mbâj nd' odë.

Në shkollë shkruejmë edhè mbë drrasë o trasë të zezë, me tempeshqîr o me lapsë të bardhë. Shkrimi mandej hiqet me shpatë o me sukull.

Kam me i mbâjtë pester kartelat e mi e librat. S' kam me i shprish; s' kam me i shkarravitë o me i ndye. Me mbâjtë gjith sêndet dëlirtë e në vênd âsht ndêrë për q' do fëmijë.

3.

Aj qi më mëson âsht mjeshtri. Une e dua mirë mjeshtrin ose më bân të këndueshëm. Prindia më kan dhânë jeten' e korpit. Mjeshtri më nep jeten e shpirtit qi âsht mësimi. Prandej e dua mjeshtrin si prind e më. Kam me e ndêrue, me i ndigjue, e kam m' u

rnejtë mos me ja çartë zêmren kurr. Kisha me kênë fuqezi fort me e îdhnme njeshtrin.

Pura se me shkue në shkollë kam me i vûe në vênd të vet librat e kartelat, e kam me ju marrë doren prindve. S' kam m' u ndalë rrugës kah të shkoj në shkollë.

Të hîenen në shkollë kam me hjekë fesin e kësulen: e kam me i thânë mjeshtrit: Nâdja e mirë, zoti mjeshter. Shkoj e rrij në vênd t' em pá bá zâ.

Zgjdhi libest e kêqyri shka më ká pasë dhânë me xânë mjeshtri.

Në shkollë ja vë mêndien shka mëson mjeshtri mandohem mos me më pështue kurrnji fjalë qi mëson.

Nuk flas kurr me shokë; nuk los me ta; nuk gërgas tierët. Në shkollë duhet me ndejë me urtië e pá zhurmë.

Kûr më pvetë mjeshtri i përgjegji pa u matë, por edhè pá krênië. Mos me e ditë i thâm shesh: Nuk e dij.

Të mbarumen shkolla, mbledhi librat pá u ngutë. Kûr dal prej shkôllet, nuk lëshohem vrap; Tuj dalë uli kryet i thâm mjeshtrit: Lamtu mirë, zoti mjeshter, falemi ndêrë.

Rrugës nuk ndalem me shokë. Por shkoj fill e në shpië. Falem me baben e me nânen, e pres me bá shka më thonë atà.

Me më pasë vue mjeshtri ndo 'j përlim, e bâj me kujdes të madh. E xâ për mênd kêndimin e ditës.

Por nuk due me xânë gjâ pá marrë vesht. Kûr s' dij shka do me thânë ndo 'j fjalë, pves prinden. Hera herë i vë shêj tjalës e pves mandej mjeshtrin.

Nder dit, qi nuk kâ shkollë, kêndoj ndo 'j lîber të mirë. Por nuk kêndoj gjâ pá pvetë prindt e mjeshtrin. Kâ libra të mirë e libra të kêqië. Edhè librat e mirë, nuk janë të tânë për fëmijë.

47. Zanätet.

I madhi Zot kä krinë gjith sëndet. Nieri nuk krion gjä.

Nieri veç bân e godítë ndo j sënd.

Katrovaxhija me baltë bân katrovu. shtanza e çinija.

Magjvepsi me baltë bân tulla e tjegulla.

Kthiessi me qebriq, me gur e me kelqero bân mur.

Kovaçi me bekur bân çilca, brava, dryna, roze e shumu sëndë tjera.

Mjeshtri i drunit bân dyer, dallapë, rafta, e tjera nqjo.

Kujxhija me ár e me seren bân vathë, unëza, ngrën urnë, e shumu bukurina.

Dhensi prëj gurit xier shkrojta e fëtyra.

Bâlku miell linën n' arë.

Kacazi tier pëjt e linit.

Pëlhursa me pëj bân pëlhuren.

Qepësa me pëlhurë linit bâu këmisha.

Vegsi me të tjerrun të linit, të leshit e të mëndashit bân cohë e husma.

Qepsi prej cohet pret petka.

Mullixsi bluen grunin e e bân miell.

Siniçija me miell bân buken.

Punët qi bâhen prej dorës të nierit thohen punë doret.

Nieri me mumë gërdoron dishi ndimen.

Bulku then token me parmëndë, me vangë e me shât; kositë barin me kosë; korrë grunin me drapen; pret drû me këmesë me sakicë o me spatë.

Qepsi oret cohen me gershânë, qepë me gjylpânë e i bjë petkave me ujtë.

Kundrashtin pret lëkurenë e shollinë me thikë hjek thunatë me dâna, biron shollinë me biz; lustron kundrat me brushë.

Mjeshtri i drûnit shaxron dërrasat me sharrë, i lëmon me zdrukth; bâron me turjellë; bân vijatë me gurdhenë o me dahtë.

Kthissi bân murin me mistrit e me çakiç.

Prehsi me qostrë prehë thika, brisq, këmesa, kitëza, sakica e spata.

Berberi rrahen me brisk-errues e pret flokât me gërshânë.

48. Nji kashtë e 'j lashtë.

Nelt prej rêve del nji gjarpen,
Then shkâmbij e trëmb' gjithkënd.
E neandej bërtet kaq mashtrohem
Qi i shkon zâni për gjith vênd.

49. Mos luej me shkrepca.

Mâja e shkrepsave kâ nji zeher të fort qi i thonë fosfor. Nji fëmijë qi i thoshûnë ônunit Lush, nuer nji ditë do shkrepca, i lugi e ndyu duert me ta. Mandej me sâ duer të ndyeta nuer nji copë buk e shkoite tuj e hângrë. Me ças filloj me i dhimtë në zëmrë, sâ s' mund të xëte vênd kërkund. Êrdh nâna erdh baba, erdhne kojshîët. Por kerkush s' kishte ça me i bâ, pse s' dishin shka kishte.

Lushi kjâte, bertitte e u përpluste për tokë. Çuene e thirrne njekun (heqiminë). Êrdh njeku e këqyri mirë e mirë e tha: „Djali âsht helmatisun me nâje shkrepcash." I dha bârna, por teper vonë; i shkreti Lush nuk pat pështim e diq tuj britë e tuj u përdredhë si nji hollë.

A e pátë? Lushi pat duert e ndyeta me lâng fosforit, lyu buken me ta e u helmatis. Ani prá mos lheni me shkrepen.

50. Gungaçi.

Në breg të uji liqénit rrite uji ditë uji djal' i ri gungaç, e gjuete pështk vetun. E pâne dy fëmijë faqezez e ja vaene gazin, pse i shkreti ishte ujushtë i përqudshem. Por s' nginti shumë e mâ faqezin nder ta u rrëxue e ri nd' ujë. Mb' atë çse gungaçi hini nd' ujë, kapi djalin, e pá drashtë aspak per vëdi e xuer prej liqénit e e pështoj prej deket.

Fëmijt u pëndruene atë herë për gaz qi i kishinë vâe atij djalit zëmrë bardhë e i lypne të falun.

51. Rrënci.

Nji bari i vogel rrete delet. Nji ditë, me qetësë gjindem vikati sá ku mujt: „Ujku, ujku; po mâ ha kfjat!"

Tuj ndie ketë brimë ú ublodh gjindja ub' atë vënd; por djali i kishte rrëjt, e nuk kishte ujk kerkûnd.

Nji tjetrë herë erdh ujku përsjemënd.

Atë botë baritu filloj me britë në kapë të qiellës: „Ujku, ujku, kush-trim!"

Por kërkush nuk luejtë vëndit, e ujku i nxier kfjin mâ të bukur.

Rrëncit nuk i xëhet besë as kûr e thot të drejten.

52. Rrêma.

Mos thuej rrêma kurr, o fëmijë.
E gjithmon' t' i késh në mëndë.

Nji ndershkim â fort mā mirë
Se rrëncak ndokush me të thirrë.
Mos t' shkojnë mëndja se me rrëna
Fajin t' âmë e nbsëhë' pernabetuda
S' vanon dita, gjâ s' e ndalë,
E në fushë rrëpa kâ me dalë.
Por veç marrja kâ me t' nbetë
E kund besë nuk ké per t' gjetë.
Edhè të drejten në kjoft' se e thue.
Per rrëncak kan me t' knjtue.

53. Vesha.

Kûr çobem prej të shtrënues, veshem me të shpejtë.

Perparu në veshte nânes, por tesh dî nî'u veshë vetë.

Shpëndt e baktîu nuk kan nevojë për veshë; pse shpëndt kan puula e berret janë leshatake.

Nieri lên lakuriq; por Zot' ynë i kâ dhânë mënde me dijtë e duer me punue; prandej prej dîsë bîmve të tokës e prej leshit të baktive, nieri dîn me ja bâ veshen trupit të vet.

Çarapët, fanëlat e petkat e zhgunit o cohet bâhen me lesh berresh.

Këjo kënishë qi kam në shtat e brendavekët janë të pamuktë; kâ edhè kënisha e brakesha linit; pamuku e lini janë bîmë toket.

Kumâsat këpucët e opangat qi mbathin katundarët ç' faret janë? Janë lëkuret të baktis.

Këqyr sâ i mirë âsht i mudhi Zot; sâ mirë e do e o kujton nieriu! Kâ mbushë token me bimë e kâ falë stolët veç me na vjeftë nëve.

Kâj duhet me i pasë lakmi, e me thânë se âsht veshë mirë? Njatij qi mbahet pastër.

54. Ushqimi.

Hasje a pija e nbajnë nierin gjáll.

Una há në nádje në njesdítë e në mbrámje.

Kúr ulem me hángrë buk, nuk lëshohem pá masë në hae, por há kadál e nierzísht, e nuk i ndyej gíshtat me mdyrë.

Të vjen të ndyet kúr shífen do njerz qi lëshohen mbas haejet si lugeten; nuk e dijnë atà të njerët se, nuj hángrë teper, prishin vódin e hlën të ligj.

Ují ásht nji pije e shëndoshtë e buka nji hae e mbájshme. E me se bâhet buka? Grunì qi ásht bámë, shthet, bluhet në mulli e bâhet miell; mandej me miell gatohet buka, xêhet brumi, njeshet e piqet në furrë. Buken masandej e hánu me mish, me djathë, me kjumshtë e byhnete tjera.

Por të vehekët a kan me shku me e hángrë buken? Ah! jo. Atà të shkretët nuk mund të ngihen as me buk thatë; prandej panë të mirë bâjn njata qi jan njesin doren me ndo nji lëmoxhë.

55. I vorfni.

Jam shá i vogel — jam i pá gjá.
Pá buk gjith dítën — nuj u fik' ámit;
S' kam hab' s' kam náneu — Gjyshja m' ká rá
Permbyz prej s' liget — Mbi 'j grusht byk grémit.
E me m' dek' gjyshia — Ku i njeri shkoj?

Kúr ju shtrij doren — E tuj dridh' erij,
Pse m' thoni, o barra — „Mos rri pá panë"?
Jam shá i vogel — Me punue s' dij.
Me kênë má i rritshem — S' jan xá për dhanë.
Por kuq i voerr — Ku mund t' punoj?

O djelm. qi dehi — Me grá. me trimn,
Mathun e veshmn — Për bukurië
M' u pas dëk' baba, — Me kën' jetima
A kish me kûmn'— për jû njeft zië?
Jma dath' e deshm — jam i pështëndet
E kush të njerit — Doren s' ma njet.

56. Perëndija.

Krijuesi i qiellës e i tokës âsht i madhi Zot. Aj i Lumi me nji fjalë të vetme ká krijue gjithshka shofim me sy e gjith shka âsht në shekull. Ket jetë qi kena e gjith të mirat qi na rrethojnë Zot' ynë na i ká dhânë.

E ku gjindet Zot' ynë?

Zot' ynë âsht në qiell, në tokë e gjith kûnd. Ku do me vojtë nieri, e ç' ka do me bâ, Zoti e shef; edhë mëndimet e mbesheta e dëshirat e zëmrës i di.

Perëndija na urdhnon me kënë të mirë, të drejtë e të ndigjueshëm; na thotë m' u dashtë me shoqi shojnë si vëllazën, e nos me i bâ keq kûj.

N' i ndigjueshim të madhit Zot, ká me kënë e mirë e jonë, nos i ndigjueshim, mâ zi për né.

57. Dora e Tenzot.

Vesh' me lule del Prëndvëra
E me rreze no i rritë dielli;
Mbi gjith mnej bëkue kjoft' Prilli
Që na prûni gjith ket shënd.

Por qe duhija — tuj vishkallue
Gjâdi gjith lulet — na i ká furnue?
Ah nos ankoni — gjind e pâpjekun,
Se lulja e hjekun — Lu kokrrat në vënd.

U poq pêma e mbaroj gjethi
Edhê dhuni po na avitet;
E gnej akullit topitet
Lis e pêm' e po mbaron.

Jo s mbaron pêma — nen akull fjetun
Per m' u pertrieman' — fórcë ká me gjetun:
E kûr mot Prilli — t' kthehet' per s' ri
Per bukuri — del e lulzon.

Me t' pervujt e me dashtnië
T' nadhit Zot t' ja pathim doren;
A t' çoju diellin a t' qaju boren
Per t' mirë t' on' gjith her' punon.

58. Kopshti.

Une te shpija kam nji kopshtë të bukur rreth e rreth n' ovullië. Mbë tri anët i siellet rrokull nji tand, qi mbushet me rrush të mirë e t' ambel. Baba e lagë tanden per gjith vjetë me gûr kâlit e e shartullon me e mejtë pasj dergjet.

Mbë tjetrë anë të kopshtit ká shum pêmë të mira, kumbulla, zerdelija, molla, bajama. Disá janë ngrehë rrash murit e e mbilojnë krejt.

Kena gjith farë fiqsh: shëngjinsa, sulltan, tivarus, bajons.

Ká edhë nji qershië, qi më kuqë në Qershuer; ká nji dardhë qi i pjek kokrrat më vjeshtë, të bata si tëlyem e t' ambla si njalta; ká nji pjeshkë qi nuk e ká shoqen.

Kopshti âsht dá vullâj vullâj; e baba ká vûe në ta gjith farë përimesh: lakna, sallatë, kore, mardanoz, seler, groshë, rrepa, bathë, bizi, speca, patcixhana, trangui, bostan, kanguj haesë, e gjith farë përimesh tjera.

59. Lulet.

Une për vëdi jam dhúnë mã fort mbas kopshtit të luleve. E kam njimënd të vonërr, por të bukur fort.

Kam mbrëndë gjith farë lulesh: drandofillë të bardha e të kuqe, qi lulzojnë do në Máj, do në Qershuer, do për gjith mnej. Kam vjollca, lule vãthë, filcigena, lule alle, e dó lule qi ju vjen êra e mirë gjethve.

Kam edhê lule mallaga, karnjfila, jasemina, zymbyla, e rreth e rreth gardhit ká lule mustake.

Në njedis janë zanakë, marshallója, lule iqindi, e dý lule lejlekë qi janë rritë e jánë bã së pêmë të mëdhá.

Në kopshtë të luleve kan xânë e bãjnë çerdhen për gjith vjetë bylbylat, qi këndójnë pá prã. Shkojnë e vîn për gjith vjetë, pse kerkush nuk i prekë. Me e ju përkitë çerdhen na mbytë baba.

Hera herë shkoj edhê une me punue në kopshtë; mihá, dëliri, e lagi lulet; e kûr âsht vaqë e mudhe rri use marrë fresk nder lule.

60. Zanaku.

Perndë gjith lule
Qi dalin n' verë,
Une zanakut
I bãj mã ndérë.

Â mbreti i luleve,
Â bukurië,
E me duk' t' ândshme
Shenjon pastrië.

Ká drandofillja
Duk' e shum érë,
Por me atô fërra
Doren' n' a thérë.

Vetun zanakut,
Kûr t' çilin vëra,
Pá thêr' pá t' vrúmun',
I ndibet' êra.

61. Ditt e javës, e muejt e vjetës.

Shtatë dit e shtatë net bâjnë nji javë. Ditës së parë të javës i thonë e Dielë: të dytës e Hanë: të trotës e Martë: të katertës e Merrkûrë; të pestës e Ejtë; të gjashtës e Prëndë: të shtatës e Shtûndë.

E Hanja i çoj tjalë të Martes me gvetë të Merrkurven a ká ndie e Ejtja se të Prëndes i ká thânë e Shtûndja qi âsht festë të Dielë.

Tridhetë dit, o atŷ pari bâjnë nji muej. Gjith i eilli muej ká êmnin e vet e po t' i permbûdi rresht: Kallëndori, Frori, Marci, Prilli, Mâji, Qershori, Korriku, Gushti, Shtatori, Tetori, Nândori, Dhetori. Thaçë se këta muej kan trëdhetë dit o atŷ pari; pse do kan tridhetë, do tridhetë e nji, e Frori ká njizet e tetë dit e disk borë njizet e nândë. Se i eilin muej sá dit ká e diftojnë këto vjersha:

Prill, qershuer, shtatuer, nândori
Kan se i eili dit tridhetë;
Veç ká frori 'j zet e totë,
E gjith tjerët tridhet' e nji.

Dymbëdhetë muej bâjnë nji vjetë.

Vjeta ká katër stinë, ká tre muej për shoqe. Stinët janë:

Prëndvëra
Vêra
Vjeshta
Dimni.

Prëndvëra bjé në muej të Marcit, të Prillit e të Mâjit; vêra në Qershuer, në Korrik e në Gusht; vjeshta në Shtatuer, Tetuer e Nânduer; Dimni në Dhetuer, Kallëndruer e Fruer.

62. Prëndvéra.

Dimmit toka âsht thátë, pá bár e pá gjeth. Vjen prëndvéra e ne 'j herë mungullon buri e dalin lulet. Pëmët veshen me gjeth e mbushen me lule edhë stâ. Dielli fillon me xë nâ fort, e fëmija nuñuden me dalë me luejtë nd' oborr, në kopshtë e në livadhe. Këhejnë prej dheut të lerg zogjt e bukur, këndojn, godisin çerdhet nder kopshtije, nder ograja e nder pyllna. Bretkocat hërtusin nder këneta, bletët dalin prej zgjojve e shkojnë me mbledhë dyll e njaltë nder lule të malit e të fushës. Të zhardhënon dritia bulku shkon me punue token.

Mbë ket-sinë bienë Pashkët, i Shelbuemi e Rrëshajt.

63. Prëndvéra.

Filloj toka m' u përtrië,
Mal e fush' â gjith blerim.
E' prej bjeshkve tuj u shkrië
Ulet uji pá pushim.

Del prej zgojsh e ëmshuja bletë
Dalin thuegelat' per mel;
N' prak të dertës uji plak i shkretë
O nd' oborr, m' u xëmun del.

Këndojn bylbylat nder ograja
Tui punu per fole t' vet;
T' shkretin' bûlk e mban uzdaja
Me i shkû nbar' njaj mund qi qet.

Këndo, bylbyl, mb' at gjuhen t' ânde
Xëju n' dioll, o i ngritë plak,
Flutrò blet' gjith kah të kânde,
Mos u lodhni, thnegla aspak.

Punë, bûlk, punë; hitija
Kâ me t' dhânë jet' e pështim;
Vet' prej qiellet Perendija
T' çon mâ t' dashtunin bekim.

64. Véra.

Mbas prëndvërës vjen véra. At herë fillon për njimênd të xétit, e diêlli djeg sá s' ká mâ. N' orë shifen kalxit e granit; piqen sá e sá pëmë; mollat, dardhat, kumbullat, zerdelijat, pjeshkat. Gjith sëndi gëzohet për të mîru qi i nadhi Zot shpruxë përmbi tokë. Kûr diellí â nuj djegië token e tuj ikâ arët, vijnë shtnat e zhusin token e napin fuqië mâ fort; dhêjat e shtergatat dëlirin havân, e të mbarmensen shin i nadhi Zot na qet në qiell ylberin.

65. Véra.

Mb' rrini véra, e tuj flakrue
Edhet diellí ner gjith vênd,
A prej dritht tuj blérue
Nrêt u bâne t' gjitha n' shênd,

Mih' nd' arunje kanundari
Tuj lag' token me diers' t' vet
Qysh prej nâdjet kosatari
Tuj penu' n' livadhe prot.

Nen vap' t' diellit me hitië
Shko ti, o vajz', o grue shko:
Tuj korrë grunîn me çalltië
Dorea dorea m' a vêndë.

Njikŷ mûnd qi shkon sá ndóra
Ká m' u nd'rrue shpejt n' pushîm:
Kûr t' vîn akulli e t' bien bóra
Prej k' tij mûnd do t' kenî pshtim.

66. Vjeshta.

Në vjeshtë fillon m' u shkurtue dita e m' u zgjatë nata: e ditë për ditë shkon tuj u freskue havája.

Nder m' e nder kopshtíje janë pjekë pémët, e gjindin i mbledhin e i rrejn. Më vonë bulqit thejnë token e e mjellin persëri.

Mbussá të mblidhen pémët e të vílet rrushi, fíllojnë m' u zvérdhë gjethi e lëshohen e bienë në tokë.

Në vjeshtë zogjt, qi janë t' ardhun, nisen e shkojnë për dhéna tjera, ku âsht dímni mâ i butë, me kthye persëri në prendvérë.

67. Dallëndyshës.

Qe Shtatori tesh mâ mb'rrini.
E pa m' lânun muk po ndale;
Ké me shku' ku lulzon vrrini,
Me dét tjer' me tjera mule
Ké m' u falun' kah këndon,
Moj dallëndysha, qi shtegton.

Për gjith nâdje vet' e ngrita
Tuj çilë sýt për me lotue,
Neper bór' e brymna t' shtrita,
Tash kujtoj se edhè për mue
At zân t' ând e lëshon, si parë,
Me m' ankue, dallëndyshë shtegtare.

Ndoshta 'j kryq, kûr t' vin prëndvéra,
Ké me gjetun mbë ket truell;
Përmbë të, dallëndysh' e njera,
Ndalu 'j herë, se fati t' suell.
M' lut poshtë, mb' at gjuh' qi ké,
Moj Dallëndysh' shtegtare e ré.

68. Dimni.

Lalet kan mburue, gjetët e pëmve kan rá. Mal e fushë ë mbëlue per gjith vënd me bórë. Ujnat janë ngrí. Zogjt kan ikë, e kan lânë pýll' e ograja, e nuk na kënaqin nuk stò kângë të bukura; havája âsht e ftoft, e të pin gishtat.

Por mos kujtoni, o fëmijë, se i madhi Zot ká hjekë dorë prej nesh. Me korrë të vjeshtës, nu ká dhânë shka kena nevojë me e shkue naotin dimnit. Deles i ë rritë leshi; edhè shtâzve tjera ju ë trashue qyrnja e â bâ nuk e shoeshtë. Njishtú Dora e Zotit jau ká pré ka 'j petk për dimen. E kâr reshë bórë shum, a nuk âsht bóra si nji jamullí qi Zotvn ju shtron tokës me e nabájtë xét e mos me e ngrí prej akullit?

69. Dimni e plaku.

Neper fush' e neper mule
Fý'n murlani me stuhí;
O nanë, në' frýmen ndale.
Ndalu, akull, mos me ngrí;
Mos m'a ngrini ket pikë gjak.
— Struku, struku, i shkreti plak.

Po del dimni me kosë ndórë,
Gjeth e bár i ká kositë;
Qet bulkoni pjalm e bórë;
E plak shkreta, nuj merdhitë,
I thotë vëdit me zâ puk:
Struku struku i shkreti plak.

o o o

Mësalla e sêndeve.

(Të shinjuse me * janë vjersha.)

Faqe

Zânlidhtje . . . . . 4—73

Kôndime.

Nr.

1. Zâna 74
2. Vajza e dhimzhme 74
3. Bleta 74
*4. Puna 75
5. Lulet e pêmët 75
6. Vllau i dashtun 76
7. Fêmija i dêlirët 76
8. Tenzot 76
9. Zhârgoja 77
10. Molla e qartun 77
11. Sahati 77
*12. Ndima e Zotit per Fêmijë 78
13. Puna qon ô 78
14. Nji tâbë lule 79
15. Trim e i mbarshem 79
*16. Nâdja 80
17. Në pêndesë 80
18. Nji zog i mêçem 80
19. Nyneja e drejtë 81
20. I dogj mîza 81
21. Dy landrsharët 82
22. Nji kacill 82

Nr.		Faqe
*23.	Nji qortim	83
24.	Dy shpija	84
25.	Të vorfnit	84
26.	Hýjt	85
*27.	Nji kashë e 'j lashë	85
28.	Mos prek	85
*29.	Fëmija e Zogu	86
30.	Rrica	87
*31.	Mëramja	87
32.	Korpi i nierit	88
33.	Nji kashë e 'j lashë	88
34.	Shpija	89
*35.	Shpiën s' ëne	89
36.	Ditën' e ëmnit të nëndës	90
*37.	Diten e motmotit të ri	92
*38.	Vëllaznit	92
39.	Ndigjesa	92
*40.	Kânga e gjelit	93
41.	Biseda	94
*42.	Kâkolla	95
43.	Të mësuemit mbarë	95
44.	Çilja	96
*45.	Puna	97
46.	Shkolla	97
47.	Zanatet	101
*48.	Nji kashë e 'j lashë	102
49.	Mos luaj me shkrepca	102
50.	Gungaçi	103
51.	Rrëmeti	103
*52.	Rrëma	103
53.	Vesha	104
54.	Ushqimi	105
*55.	I vorfni	105
56.	Perendija	106
*57.	Dora e Tenzot	106

Nr. Faqe
58. Kopshti 107
59. Luleˈt. 108
*60. Zanuku 108
61. Dit: e javës, e muejˈt e vjetës. 109
62. Prëndvëra 110
*63. Prëndvëra 110
64. Vëra 111
*65. Vëra 111
66. Vjeshta. 112
*67. Dallëndyshës 112
68. Dimni 113
*69. Dimni e plaku. 113

BKSH